

ET MAGTFULDT MØDE

- DISKURSER I EGNETHEDSVURDERINGEN TIL KONFLIKTRÅD -

Speciale i kriminologi af
Signe Mia Hansen

AALBORG UNIVERSITET
STUDENTERRAPPORT

Vejleder: Nicolay Borchgrevink Johansen
Antal ord: 26.877
Studienr.: 2008-1855

Kandidatuddannelsen i Kriminologi
4. semester, efterår 2015
Institut for Sociologi og Socialt Arbejde
Aalborg Universitet

Indhold

Abstract	v
1 Introduktion	1
1.1 Problemstilling	2
1.2 Specialets baggrund	2
2 Diskursanalyse	13
2.1 Fokus på magt	14
3 Straffe- og behandlingsspektiver	17
3.1 Retsstaten	17
3.2 Genoprettende ret	19
3.3 Ny-liberal behandlingstilgang	20
4 Metode	23
4.1 Konstruktivistisk interaktionisme	23
4.2 Interview	24
4.3 Feltarbejdet	27
5 Analyse	35
5.1 Visitation i en konfliktrådsdiskurs	35
5.2 Visitation i en retsstatsdiskurs	52
6 Et magtfuldt møde	65
7 Konklusion	69
Litteratur	73
Bilag: Interviewguide	79
Appendiks: Lov om konfliktråd i anledning af en strafbar handling	81

Abstract

The purpose of this masters thesis is to examine the discourses that coordinators use in their qualification evaluation of participants for victim-offender mediation (VOM), as well as how these discourses help coordinators understand 'suitability' in relation to VOM-meetings. From semi-structured interviews with eight coordinators from seven different police districts, two discourses are identified.

On the one hand, coordinators used a VOM-discourse, that is a mixture of perspectives from restorative justice and from neo-liberal rehabilitation perspectives. The basic premise of the discourse is empowerment, and therefore assumes that the individual is better off when its human capacities for acting on him- or herself is realized, in that this strengthening of the self helps the individual in meeting future problems and challenges. The two perspectives differ in their approach to evaluating the individual, in that the rehabilitation perspective assumes that the individual in contact with professionals can evaluate and meet their true 'inner selves'. Coordinators that use this perspective therefore seek to identify future participants' 'real needs', motivations and abilities using special questions. Future participants are to demonstrate that they have the ability to engage in a constructive and orderly dialogue about the incident, and be motivated to see things in another perspective, or willing to cooperate with the other participants to achieve a better future. Coordinators that used the restorative justice-perspective in their assessment did not consider participants motivation before VOM, but rather focused on the positive effects of the process, regardless of parties' motivation. Different from the rehabilitation perspective, this was based on the idea that coordinators could not 'reach' behind and uncover the participants motives. Hence coordinators did not position themselves as 'experts' in the assessment of the participants, from the premise that in most cases participants would get something out of their participation.

On the other hand, coordinators used a criminal justice-discourse, where crime is considered to be a matter between the state and the offender. Criminal justice is exercised 'top down', and the criminal justice-discourse is based on neo-classic assumptions of general preventive justifications for punishment. In this, the perpetrator is seen as a rational actor, calculating risk in relation to his or her actions. At the same time the discourse is characterized by a dichotomous division of the parties into categories such as guilty /

not guilty. Coordinators who used this discourse therefore categorized the parties in the same dichotomies, and on the one hand assessed the perpetrators qualifications for VOM from his intent with the crime and his crime history. At the same time the perpetrators qualification for VOM was assessed from his motivation to take full responsibility and repent his guilt to the person wronged by the crime. Perpetrators not willing to repent or offer the victim an apology did not qualify for VOM. This was based on the notion that the victim, on the other hand, did not experience re-victimization in VOM, and coordinators were concerned with protecting the victim from this. Thus, coordinators positioned themselves in the same position as the state in criminal law proceedings, where government act on behalf of the victim in order to protect them from future harm.

Finally this master thesis illustrates that my own discursive truth had an impact on the coordinators use of discursive resources, in that my responses and questions directed coordinators to use certain information from these. During the interview consensus appeared to occur between my discursive 'truth' and coordinators 'truth' in relation to suitability for VOM, when coordinators used the VOM-discourse. Conversely, discursive conflict seemed to appear when coordinators used criminal justice-discourse. This illustrates a discursive struggle to define 'truth' and that there is no single truth of 'suitability', but that knowledge is constructed and negotiated through social relations. At the same time it illustrates that 'truth' is based on certain notions of right and wrong behaviour that others — for example future participants — might not agree with. As coordinators are positioned in an important position to exercise power from these contrived — normative — 'truths', it is important to emphasize that knowledge is not 'neutral' or naturally given. This master thesis therefore highlights coordinators discourses in order to focus attention on the invisible, normative powerful processes, through which these 'truths' are created, negotiated and maintained in our social relations.

1 Introduktion

Dette speciale har til hensigt at se på visitationen af sager til konfliktrådet i Danmark. Konfliktråd er et landsdækkende tilbud til parter, der har været involveret i en straffesag, om at mødes med en konfliktmægler og få talt om den kriminelle hændelse. Ordningen er forankret i politiet, og forudsætningen for at en forurettet — personer, der har været udsat for en forbrydelse — og gerningsperson kan mødes, er fastsat i *Lov nr. 467 om konfliktråd i anledning af en strafbar handling* (Jf. Appendiks). Denne fastsætter, at alle straffesager i udgangspunktet kan behandles i konfliktrådet under forudsætning af, at gerningspersonen i det væsentligste har tilstået lovbruddet, og at parterne deltager frivilligt i mødet (§3). Hertil forudsætter det, at der er et identificerbart offer for forbrydelsen, og at parterne efter en konkret vurdering findes egnet (Justitsministeriet 2009: 28). Men hvad indebærer det 'at være egnet'? I det lovforberedende arbejde bemærkes det blandt andet, at parterne under et møde i konfliktråd forventes "[...]at deltage aktivt og indgå i en dialog med hinanden[...]" (ibid.:14), og at det i egnethedsvurderingen navnlig skal vægtes, om "[...]der er grundlag for, at gerningsmanden og den forurettede kan mødes og have en reel dialog i anledning af den strafbare handling[...]" (ibid.:28). Denne vurdering er lagt ud til de enkelte politikredse, hvor det som udgangspunkt er den lokale konfliktråds koordinator, der har ansvaret for at tilse og vurdere sagernes egnethed (Hansen 2012:8). Men hvad forudsætter det at kunne føre en *reel dialog*? Og hvordan vurderer koordinator om parterne har til hensigt at deltage aktivt og indgå i en dialog?

I sin ph.d.-afhandling *Fra Retsstat til Omsorgsstat — Om syndsforladelse i konfliktråd* viser Ida Helene Asmussen (2014), at konfliktrådet er omgærdet af særlige 'sandhedslogikker', og at disse har indflydelse på, hvilke positioner og situationsdefinitioner konfliktrådet tilbyder parterne. Med udgangspunkt i et bekendelses- og tilgivelsesnarrativ, forventes parterne dermed at indtage positioner såsom løsningsorienterede og forsonende subjekter, der som ansvarlige og selvbevidste borgere kan 'tale om tingene' (ibid.:171). Spørgsmålet er derfor, om dette er indholdet af en 'reel dialog', og om egnethedsvurdering således også er omgærdet af samme 'sandhedslogikker' for, hvad det vil sige at være egnet til konfliktrådet?

Med udgangspunkt i diskursanalysen, er det derfor hensigten at se på, hvilke 'sandheder' eller diskurser centrale aktører i egnethedsvurderingen — konfliktrådets koor-

dinatorer — anvender i deres beskrivelse af egnethed til konfliktrådet. Diskurs forstås dermed som en særlig måde at forstå og italesætte verden på, det vil sige som et 'univers af sandheder', der giver mening til verdenen (Jørgensen & Phillips 1999:9). Gennem diskursanalysen kan det således forstås, hvilke 'sandhedslogikker', der gør sig gældende i vurderingen af parternes egnethed, og hvordan de anvendes til at forstå egnethed. Derfor er specialets problemformulering følgende:

1.1 Problemstilling

Hvilke diskurser anvender koordinatorene i sine beskrivelser af parternes egnethed til konfliktrådet, og hvordan anvendes de til at forstå 'egnethed'?

I de følgende afsnit beskriver jeg først specialets baggrund og dernæst redegør jeg nærmere for specialets diskursanalytiske fundament samt for de teorier, der danner baggrund for specialets udledte diskurser. Herefter følger metoden og til slut analyse, diskussion og konklusion.

1.2 Specialets baggrund

Egnethedsvurderingen hænger i høj grad sammen med andre forhold og processer. I det følgende er det hensigten at se på, hvordan og hvorfor konfliktrådet indføres i Danmark, samt den forskning der findes på området, både internationalt og i Danmark. Denne viden kan således ses som baggrundstæppe for koordinatorenes beskrivelse af egnethed.

1.2.1 Konfliktrådets baggrund

I Danmark oprettes konfliktrådet første gang som en forsøgsordning i perioden 1994–1996 i fire politikredse, og igen i perioden 1998–2003, eftersom der ikke fandtes tilstrækkeligt grundlag for at tage stilling til, hvorvidt konfliktrådet burde indføres som en permanent ordning på baggrund af den første forsøgsordning (Justitsministeriet 2008:23,30). Center For Alternativ Analyse(CASA) afgav i 2003 en evaluering af konfliktrådet fra sidste forsøgsperiode med den hovedkonklusion, at udbyttet generelt var stort blandt deltagerne. 8 ud af 10 gerningspersoner og forurettede betragtede således deres deltagelse som vellykket eller meget vellykket (Syberg Henriksen 2003:23).

I 2007 nedsætter Justitsministeriet derfor et udvalg, der med udgangspunkt i den seneste forsøgsordning, skal se på mulighederne for og foreslå en organisering af en permanent og landsdækkende konfliktrådsordning (Justitsministeriet 2008). Udvalget foreslår,

at der udarbejdes en lov om konfliktråd, hvor enhver form for kriminalitet som udgangspunkt kan behandles i konfliktrådet under forudsætning af, at gerningspersonen i det væsentligste har tilstået gerningen, at der er et identificerbart offer for forbrydelsen, at parterne efter en konkret vurdering findes egnet og at de deltager frivilligt (ibid.:11). Ud fra hensynet til forurettede argumenterer udvalget således for, at konfliktrådet ikke bør begrænses til særlige aldersgrupper eller sagstyper, hvormed ansvaret for hvilke personer og sager, der egner sig pålægges den visiterende myndighed (ibid.:91-97). Udvalget diskuterer ligeledes om konfliktrådet bør indgå som alternativ til straf. Et flertal argumenterer imod dette, eftersom forurettede hermed vil få magt til at afgøre om gerningspersonen skal idømmes sædvanlig straf eller deltage i konfliktrådet. Dette er en retstilstand, der efter flertallet opfattelse, vil “[...]harmonere dårligt med grundlæggende straffeprocessuelle principper, hvor spørgsmålet om straf som udgangspunkt anses for at være et anliggende mellem staten på den ene side og den, der har begået en strafbar handling, på den anden side.” (ibid.:109). Desuden vil det indebære en risiko for, at forurettede udsættes for repressalier eller pression fra gerningspersonen til at deltage, og at gerningspersonen indvilliger i at deltage “[...]’på skrømt’ alene med det formål at undgå straf.” (ibid.:111).

Den 1. januar 2010 vedtager folketinget Lov nr. 467 om Konfliktråd, som et landsdækkende tilbud om konfliktråd i straffesager (Jf. Appendiks). I loven fremgår det, at det overordnede ansvar for at implementere ordningen placeres hos Rigspolitiet (§1), hvormed Sekretariat for Konfliktråd etableres til at varetage koordineringen, videreudviklingen og en løbende evaluering af ordningen (Hansen 2012:25). Politikredsene har herunder fået fuld metodefrihed til at organisere konfliktrådsordningen, selvom det kræves, at de har en koordinator ansat til at varetage udviklingen af konfliktrådet (ibid.:27). Formålet med konfliktrådet er først og fremmest, at forurettede og gerningsperson som *supplement* til den almindelige straffeforfølgning, har mulighed for at mødes med en neutral mægler for at tale om den strafbare handling (jf. §4). Folketinget følger derfor udvalgets flertal, og bekræfter de betænkeligheder der rejses i forhold til at lade konfliktrådet indgå som alternativ til almindelig straffeforfølgning. Dog gives der mulighed for, efter rettens konkrete vurdering, at gerningspersonens deltagelse i konfliktråd kan indgå som en formildnende omstændighed i strafudmålingen (Justitsministeriet 2009:20,23). Dernæst er formålet med konfliktrådet at give “[...]den forurettede mulighed for at komme til orde overfor gerningsmanden og give udtryk for, hvordan vedkommende har oplevet den strafbare handling, og hvilke konsekvenser handlingen har haft. Konfliktrådet kan således medvirke til, at forurettede får bearbejdet den vrede og angst, som den kriminelle handling kan have medført[...].” (ibid.:3). Konfliktrådet giver samtidig “[...]gerningspersonen mulighed for at se og forholde sig til de menneskelige følger af den strafbare handling og for i direkte kontakt med den forurettede at påtage

sig ansvar for handlingen." (ibid.). Konfliktrådet kan derfor medvirke til at øge gerningspersonens ansvarlighed for hændelsen og heraf til, at han eller hun afstår fra fremtidig kriminalitet.

I forhold til hvem, der kan deltage i konfliktrådet, fremgår det som beskrevet indledningsvist af loven, at en konfliktmægling som udgangspunkt kun kan finde sted, hvis parterne samtykker til at deltage, og hvis gerningspersonen i det væsentligste har tilstået den strafbare gerning (§3). For visitationen af sager betyder det, at rammerne er forholdsvis brede, idet alle straffesager som udgangspunkt kan visiteres og loven sætter ej heller aldersmæssige begrænsninger på parterne. Selvom der i udgangspunktet forekommer en aldersbegrænsning ved den kriminelle lavalder, er det muligt at afholde konfliktråd med unge under 15 år, hvis det eksempelvis ud fra gerningspersonens erkendelse står klart, at handlingen normalt ville kunne straffes. Forudsætningen om et identificerbart offer afgrænser ligeledes visse sagstyper fra konfliktrådet, eksempelvis narkotikaforbrydelser og våbenlovsovertrædelser (Justitsministeriet 2009:25f). I forhold til egnethedsvurderingen af parterne, bør der som nævnt forekomme en konkret vurdering af dem, herunder om de i kraft af psykisk sygdom, voldsomt misbrug eller uden den fornødne modenhed ikke vurderes egnet til at indgå i en meningsfuld dialog under konfliktrådet. Samtidig skal parterne være habile i forhold til at give frivilligt samtykke til at deltage (ibid.:14, 27). I forhold til gerningspersonen udelukkes som udgangspunkt personer, der er vurderet uegnet til straf, selvom det er op til "*[...]den visiterende myndighed[...]at afgøre, om et konfliktråd på trods af gerningsmandens sindstilstand mv. kan være forsvarligt og gavnligt*" (ibid.:15). Hertil bør vurderingen som nævnt indledningsvist også indebærer en vurdering af om formålet med konfliktrådet kan opfyldes, i den forstand at der er grundlag for aktiv deltagelse og en 'reel dialog' (ibid.:14,28). Dette er således et skøn den lokale koordinator i politikredsene tager, i nogle tilfælde i samarbejde med den lokale politibetjent, der har sagen eller mægler.

1.2.2 Center For Alternativ Analyse

I 2012 evaluerer CASA det danske konfliktråd. Evalueringen belyser og vurderer organiseringen af konfliktrådet i de enkelte politikredse og undersøger, hvad parterne har fået ud af at deltage (Hansen 2012:7). I forhold til organiseringen udledes tre modeller, der beskriver de udviklingstræk, som er fælles for kredsens forankring af konfliktrådet. Dermed skal modellerne ses som 'typer' i den forstand, at de ikke afspejler enkelte politikredses organisering af konfliktrådet, men påpeger fælles udviklingstræk. Modellerne er baseret på en kombination af konfliktrådets horisontale organisering mellem politiets sagsbehandlere, som er i direkte kontakt med og behandler parternes straffesag, samt

koordinator og mæglerne på den ene akse. På den anden akse, konfliktrådets vertikale organisering mellem ledelsesniveauet — det administrative og politisk styret system — og det udførende niveau (ibid.:28, 65). I det følgende vil jeg imidlertid vægte koordinators rolle og funktion i visitationen, da specialet tager udgangspunkt i deres beskrivelse af egnethed.

Den første model er *Koordinatormodellen*, hvor visitationen alene ligger hos koordinator, idet denne følger sagen fra parterne er blevet informeret og spurgt om de vil deltage, indtil konfliktrådet er gennemført. Dette ud fra et ønske om at opnå kvalificerede konfliktråd i den forstand, at parterne deltager på et oplyst grundlag i forhold til, hvad konfliktrådet er og kan gøre for parterne. Koordinator gør således meget ud af at sikre sig, at sagen er egnet og at parterne vil få udbytte af at deltage (ibid.:66). Den anden model er *forankringsmodellen*, hvor visitationen er lagt ud til sagsbehandlerne på de lokale politistationer. Det er ledelsen på lokalstationerne, der skal sørge for, at der kommer egnede sager ind til koordinator. Tanken er således at forankre ansvaret for konfliktrådet hos den enkelte sagsbehandler og på de enkelte lokalpolitistationer for at skabe ejerskab til konfliktrådet lokalt. Når koordinator får sagen ind, sikres det, at der er tale om en egnet sag, hvorefter koordinator sender sagen til mægler, som tager kontakt til parterne for at høre, om de vil deltage og for at forklare dem, hvad konfliktrådet går ud på. Koordinator er dermed et koordinerende led, der som hovedregel ikke tager kontakt til parterne. Dette ud fra tanken om, at mægler bedst ved, hvad konfliktrådet går ud på. Den tredje model er *Konfliktrådsmodellen*, der er en blanding af de to foregående. Visitationen af sager foregår primært hos koordinator, men til dels også i sagsbehandlerleddet, idet den indledende visitation varetages af sagsbehandleren, mens koordinator varetager selve sagsbehandlingen og den nærmere vurdering af sagens egnethed. Koordinator læser og gennemgår afhøringsrapporter og anmeldelser og vurderer på denne baggrund sagens egnethed. Dernæst kontaktes parterne til en orientering om, at koordinator nu sender sagen til en mægler og for at afklare, om parterne stadig er åbne for konfliktråd. Mægler tager herefter kontakt og aftaler nærmere med parterne (ibid.:66-69). På den måde har kredsene således udviklet forskellige fremgangsmåder til at visitere sager til konfliktrådet. Der er imidlertid ikke på baggrund af evalueringen dokumentation for, at den ene fremgangsmåde er bedre end den anden i forhold til, hvilket udbytte parterne har af at deltage. Evalueringen rejser dog spørgsmål i forhold til om den forskellige praksis sikrer tilstrækkelig ensartethed i visitationen af sager, og altså om det, der betragtes som en egnet sag i én politikreds også betragtes som egnet i en anden (ibid.:8f).

I lighed med tidligere evalueringer af forsøgsordningerne viser denne evaluering, at knap 85% af såvel forurettede som gerningspersoner i konfliktrådet betragtede mødet

som vellykket, og at en overvejende del af parterne fik det ud af konfliktrådet, de ønskede (ibid.:6, 94f). Forurettede peger blandt andet på, at selve mødet og mødeformen var god samt det at mødes og få snakket om hændelsen også var godt. Andre peger på, at de fik fjernet den frygt og angst, de havde haft overfor gerningspersonen og at få de fik en forståelse for gerningspersonens motiver. Gerningspersonerne peger på, at det har været en lettelse at deltage, at møde forurettede og få lavet en aftale (ibid.:11, 93). Det skal imidlertid påpeges, at spørgeskemaundersøgelsen bygger på 68 ud af 657 gennemførte konfliktråd i 2012, blandt andet fordi undersøgelsen forgår i en periode på 3 måneder. Resultaterne fra den del af undersøgelsen skal således ses ud fra, at undersøgelsen er baseret på ca. 10% af de gennemførte konfliktråd i 2012. I forhold til visitationen, indikerer evalueringen imidlertid, at parternes forventninger til konfliktrådet i overvejende grad opfyldes.

1.2.3 Sager

I forhold til hvilke sager der varetages i konfliktrådet, er der sket en udvikling fra 2011 til 2015. Jeg har ikke fået indsigt i tallene for de forskellige politikredse, da disse udelukkende anvendes som internt arbejdsredskab i politiet. På modstående side vises derfor Rigspolitiets tal for gennemførte sager på landsplan.

Fra tallene ses det, at *vold* i overvejende grad udgør et kerneområde for konfliktrådet. Samtidig er de mest forekommende sager *røveri*, *indbrud* og *anden straffelov*, selvom røverisagerne falder markant efter 2014, og at sager indenfor *anden straffelov* falder efter 2013. Sidstnævnte kategori indeholder alle andre straffesager end dem anført i skemaet, eksempelvis bedrageri, mandatsvig og forsætlig brandstiftelse. Samtidig ses det, at sager indenfor *færdselsloven* og *tyveri* over årene er kommet til at fylde mere, sammen med sags typer, hvor der ikke altid er tale om en klar gerningsperson eller forurettet, og som ikke altid involverer en egentlig straffesag. Her er særligt tale om kategorierne *hændelse uden sag*, *nabostridigheder* og til dels *anden sag*, hvormed sager der ligger i grænseområdet til den oprindelige konfliktrådstanke i højere grad inddrages (Hansen 2012:16). Sidstnævnte kategori indeholder blandt andet sager såsom trusler, brugstyveri, vold mod tjenestemand, vold i nære relationer samt overtrædelser af politiloven eksempelvis uorden og uro på offentlige steder. Kategorien falder ligeledes over årene, hvilket kan ses som et udtryk for, at den også indeholder sager, der i 2013 og 2014 registreres særskilt, herunder forsøg på manddrab, bortvisning, tilhold og opholdsforbud. I nærværende speciale er det som udgangspunkt hensigten at fokusere på straffesager, selvom sagerne i grænseområdet naturligvis ikke kan udelukkes fuldstændig i koordinatorenes omtale af deres egnethedsvurdering.

SAGSKATEGORI	2011	2012	2013	2014	2015
Vold	221	265	313	249	241
Røveri	88	97	100	49	57
Anden straffelov	73	88	36	52	45
Indbrud	35	41	63	34	20
Nabostridigheder	30	39	32	37	50
Anden sag	29	45	31	29	35
Andre særlove	18	8	9	4	17
Hærværk	15	20	15	15	27
Færdselsloven	13	17	37	41	66
Drab	9	5	-	1	-
Tyveri	9	17	19	23	20
Butikstyveri	8	6	3	3	1
Voldtægt	4	5	5	6	5
Forsøg på manddrab	-	-	2	8	2
Uagtsomt manddrab	-	-	18	4	4
Tilhold	-	-	7	8	20
Bortvisning	-	-	1	-	-
Opholdsforbud	-	-	-	-	-
Våbenloven	-	4	-	-	2
Hændelse uden sag	-	-	16	30	16
SAGER I ALT	552	657	707	593	628

1.2.4 Mæglingsmetoden

Mægling og mediation findes i mange forskellige varianter, og der er i litteraturen om konfliktmægling ikke enighed om en generel definition af disse begreber. I dansk konflikttråd tages der udgangspunkt i *den refleksevene mæglingsmetode*, der i Danmark er beskrevet af Vibeke Vindeløv. Hun definerer konfliktmægling som *“en frivillig og fortrolig konfliktløsningsmetode, hvor en eller flere upartiske tredjepersoner hjælper parterne med selv at finde og forhandle sig frem til en for dem tilfredsstillende løsning gennem en struktureret proces. Mægler rammesætter og leder mæglingen, men træffer ingen afgørelser i sagen.”* (Vindeløv 2013:50f). Mæglerens rolle er således at hjælpe parterne til at nå frem til en løsning på konflikten gennem en struktureret proces, hvor parterne kan give udtryk for deres krav, krænkelser, behov og forventninger. Vindeløv beskriver ligeledes om processen, at parterne i starten befinder sig på *“[...]toppene af hver deres bjerg[...] I processen afdækkes langsomt de forskelli-*

ge interesser, der har motiveret parternes krav, hvorved flere nuancer opstår både i forståelsen af egne og den andens begrundelser. Parterne kommer i bevægelse, bevæger sig ned ad bjergsiden, og afstanden bliver mindre. Når de underliggende behov identificeres, har parterne nået en fælles grund, hvor det er muligt at høre og lytte til hinanden, og hvor begge behov bliver ligeværdige.” (ibid.:107).

Samtidig indebærer metoden et *ansvarlighedsprincip*, hvor parterne ikke kan overlade mæglingen til andre, idet forhandlingen skal foregå direkte mellem de berørte parter, selvom de kan have bistand med under mæglingen (ibid.:53). Samtidig bygger mæglingen på en *forhandlingspligt*, som angiver at parterne *skal* deltage aktivt og personligt i processen (ibid.:53). Mægleren er endvidere *upartisk*, hvorved denne behandler begge parter med respekt, og uden at tage stilling til sagens karakter eller parterne (ibid.:52). Vindeløv opridses herudover forskellige antagelser, som konfliktmæglingen bygger på, blandt andet at konflikter er et grundvilkår, og at de kan håndteres konstruktivt gennem dialog. At parterne er eksperter på eget liv, samt en accept af, at der er flere virkeligheder, og en tillid til, at parterne kan nå frem til gensidigt tilfredsstillende løsninger, hvis de vil (ibid.: 31). Mæglingsmetoden bygger derfor på et særligt værdigrundlag, der ifølge Vindeløv bør motivere mæglerne. Spørgsmålet er imidlertid om dette ligeledes bør motivere parterne i forbindelse med visitationen og egnethedsvurderingen?

1.2.5 Forskningen i genoprettende ret – Internationalt og i DK

Betegnelsen *restorative justice* — på dansk genoprettende retfærdighed — bruges i international sammenhæng om en alternativ håndtering af kriminalitet og straf. Restorative justice programmer anvendes imidlertid meget forskelligt i de forskellige lande, selvom de overordnet set enten anvendes som alternativ til den traditionelle domstolsbehandling eller som en alternativ sanktionsform. Det danske konfliktråd adskiller sig således fra den internationale anvendelse af restorative justice ved, at deltagelse i konfliktrådet ikke erstatter almindelig strafforfølgning, selvom det i lighed med de fleste andre lande er et *tilbud* parterne kan tage imod, hvis de vil. Hvordan de forskellige programmer er implementeret har følgelig indflydelse på, hvem der deltager i programmerne og hvordan der visiteres til dem. I den forbindelse er det væsentligt, at det danske konfliktråd — til forskel fra nogle af de programmer der fremgår af det følgende — behandler mange forskellige type af sager fra de meget grove sager til de små ’hændelsessager’, der ikke ender som straffesager. Med dette in mente, skal vi i det følgende se på noget af den meget omfattende forskning, der findes på området for at få indblik i nogle af de resultater, der gør sig gældende internationalt.

Generelt handler det meste af den empiriske forskning om, hvorvidt restorative justice-

programmer i forhold til traditionel straffeprocess har været succesfulde for offeret, gerningspersonens recidiv og i forhold til de økonomiske omkostninger. I en forskningsoversigt sammenfatter Sherman & Strang (2007) erfaringerne med restorative justice-programmer i forhold til traditionel strafforfølgning i Storbritannien, Australien, Canada og USA. Programmerne involverer primært unge lovovertrædere og såkaldte *conferences* eller *circles*, der er en udvidet form for mægling, hvor parterne har mulighed for at medbringe pårørende eller andre, der ligeledes er berørt af den kriminelle handling. Sherman & Strang finder en generel tilfredshed hos deltagerne i forhold til at deltage i restorative justice-programmer kontra den traditionelle straffeprocess, hvilket imidlertid indebærer en selvselektionsbias, idet deltagerne i de fleste programmer deltager frivilligt (ibid.:13). Denne tilfredshed viser sig også i andre studier af restorative programmer, og som nævnt i forbindelse med de danske evalueringer af konfliktrådet (Hansen 2012:13, Bonta, et al. 2006:114, Umbreit, et al. 2004:287) Selvom forurettede ofte udviser større tilfredshed med at deltage i restorative programmer frem for i en traditionel straffeprocess, findes ligeledes en lille andel, der er utilfredse. Dette blandt andet på grund af en manglende undskyldning eller utilstrækkelig kompensation fra gerningspersonen, at gerningspersonen ikke påtog sig tilstrækkeligt ansvar for gerningen eller at denne bebrejdede forurettede (Sherman & Strang 2007:22, Umbreit, et al. 2004:287, Shapland, et al. 2007:47). Et australsk studie viser i tillæg hertil, at selvom voksne forurettede er signifikant mere tilfredse med den restorative proces kontra traditionel straffeprocess, udviser unge forurettede ikke samme tilfredshed. Ifølge forfatterne opstår dette sandsynligvis, fordi nogle unge kan være mere påvirket af hændelsen i kraft af deres unge alder, og at det “[...]because of their limited experience in group discussion, adult-children power imbalance and their still evolving capacities, asserting a sense of control during the process becomes almost impossible.” (Gay & Moyal 2011:1029). Dette resulterer sandsynligvis i en manglende kontrol over situationen, og dermed større utilfredshed (ibid.:1028).

I forhold til gerningspersonens recidivrisiko finder Sherman & Strang yderligere, at restorative programmer er mest effektive i forhold til at mindske denne overfor mere alvorlig kriminalitet såsom vold end når der er tale om mindre alvorlig kriminalitet som eksempelvis ejendomsforbrydelser (2007:21f). Generelt ses det ligeledes i andre studier, at restorative programmer mindsker risikoen for recidiv i forhold til nogle kriminalitetstyper, mens der for andre forbrydelser ikke ses en effekt, og endda en øget effekt (Asmussen 2014:13, Umbreit, et al. 2004:292). I en dansk forskningsoversigt tyder det på, at restorative tiltag er særligt effektive overfor unge lovovertrædere (Jørgensen, et al. 2015:77). Dog finder Bonta, et al. i en meta-analyse af 39 studier primært fra USA, at restorative interventioner generelt mindsker recidivrisikoen, og at der kun forekommer

en lille variation i effektstørrelsen på tværs af alder og type af genoprettende intervention (Bonta, et al. 2006:114). I forhold til at visitere gerningspersoner til konfliktrådet ses således ikke entydige resultater på, hvem programmerne har størst effekt overfor. I den forbindelse nævner flere studier det paradoksale i, at der oftest iværksættes programmer overfor unge og i forbindelse med mindre alvorlig kriminalitet, selvom det ligeledes er påvist, at restorative programmer har god effekt overfor ældre og mere alvorlig kriminalitet (Sherman & Strang 2007:21, Marshall 1999:8).

Samtidig er det heller ikke alle studier, der skelner mellem de restorative modeller, *victim-offender-mediation* (VOM), som er den model, der anvendes i det danske konfliktråd, og *conferences* eller *circles*. Selvom begge modeller tager udgangspunkt i parternes direkte møde med hinanden og deres dialog om det skete, indgår der som nævnt et større antal deltagere i sidstnævnte model (Sherman & Strang 2007:13). Et nyere dansk litteraturstudie har undersøgt de forskellige modellens effekt på recidivrisikoen, og finder en tendens til, at dokumentationen for *conferences* peger på mere positive effekter end VOM-modellen. Imidlertid viser VOM-modellen gode resultater for unge førstegangsløvovertredere, der har begået mindre alvorlig kriminalitet (Berger, et al. 2015:6).

Overordnet findes der således positive resultater for at anvende restorative tiltag overfor parterne, selvom forskningen i begrænset omfang beskæftiger sig med dybdegående og kvalitative emner som eksempelvis afklarer, hvad parternes tilfredshed eller utilfredshed nærmere betyder, eller hvorfor gerningspersonen afstår fra eller forsætter med at begå kriminalitet (Asmussen 2014:14). Forskningen beskæftiger sig samtidig i høj grad med hvad der forekommer under og efter mæglingssmøderne, og i mindre grad med hvad der sker før, det vil sige i forbindelse med visitationen. Hvilke overvejelser gør visitatorerne sig i forhold til, hvem der er egnet til at deltage, og i forlængelse heraf, hvordan forberedes parterne til mæglingen? Dette må forventes at have indflydelse på, hvem der deltager, hvilke forventninger parterne har til mødet og deraf hvilke resultater mæglingssmødet bringer i sidste ende. I nærværende specialet rettes fokus derfor mod, hvad der sker før parterne kommer til konfliktrådet.

1.2.6 Fra retsstat til omsorgsstat

Et eksempel på et studie, der nærmere belyser de genoprettende processer er, som nævnt indledningsvist, Ida Helene Asmussen (2014) ph.d.-afhandling om konfliktrådet. Asmussen undersøger, hvordan gerningsperson og forurettede 'skabes' eller 'bliver til' i konfliktrådet, og nærmere hvilke muligheder for positionering og definition af situationen, konfliktrådet tilbyder parterne (ibid.:21). Som en moderne variant af syndsforladelsen, er konfliktrådet som beskrevet, i følge Asmussen, omgærdet af særlige sandhedslogikker,

som parterne kan acceptere eller sætte sig op imod under mødet. På den ene side 'tilbydes' gerningspersonen positionen som *den ideelle gerningsmand*, der skal stå ansigt til ansigt med sine synder — i form af forurettede — og angre, beklage og udvise forståelse for forurettede samt tilkendegive planer om et ikke-syndigt liv fremadrettet (ibid.:137). På den anden side må forurettede udvise næstekærlighed og tilgivelse til gerningspersonen ved "[...]at 'negligere' kriminaliteten og fokusere på rehabilitering af gerningspersonen." (ibid.:202). To legitime linjer udøver denne barmhjertighed, *det barmhjertige offer* og *det terapeutiske offer*, selvom de adskiller sig ved deres forståelse af, hvad der har motiveret gerningspersonen samt hvilke tiltag, der bør iværksættes for at afkriminalisere ham eller hende (ibid.:133). Omvendt finder Asmussen positioner, der er struktureret imod at indtræde i dette prædefinerede, kulturelle script og dets tilhørende roller. Disse er *det uforsonlige offer*, der trækker på retsstatens forestilling om traditionel straf, som reaktion på gerningspersonens lovbrud (ibid.:134). Og *den vrede gerningsmand*, der omdefinerer sin position til selv at være den krænkede person, og altså ikke udtrykker anger og beklagelse i overensstemmelse med den prædefinerede situation (ibid.:142).

I forlængelse af dette retter Asmussen blikket mod konfliktrådet og den genoprettende retfærdighed som et eksempel på neoliberal styring af borgerne. Med denne betegnelse beskrives staten i en ny rolle, hvor den på den ene side uddelegerer ansvaret for dets opgaver samtidig med, at den intervenserer i borgernes følelsesliv som en måde at bevare kontrol på. Gennem borgernes forestilling om, at deres "[...]samvittighed byder ham at røbe sit inderste, kan staten ligesom pastoren sikre sig adgang til borgernes følelser og tanker uden at krænke hans frihed." (ibid.:205). Ud fra særlige teknikker ledes borgerne til at lede sig selv via selvansagelse og selvstyring, men dette indebærer ligeledes et individuelt ansvar for sin egen tilstand (ibid.:206). I konfliktrådet ses dette således i statens udlicitering af sin funktion til borgerne, hvor de varetager håndteringen af kriminalitet. Gennem sin bekendelse kan gerningspersonen *samvittighedsmæssigt* lægge det kriminelle liv bag sig. Med forurettede til at afdække 'sandheden' om synderen i samarbejde med ham eller hende, og til at bevidne gerningspersonens anger og bodsgang, skabes et grundlag for, at gerningspersonen kan starte på en frisk (ibid.:207). Dermed skaber konfliktrådet et rum, hvor borgerne *selv* varetager omsorgen for hinandens 'sjælearbejde' og leder sig selv gennem deres måde at tænke om sig selv og situationen på (ibid.:208). Konfliktrådet fremmer dermed særlige moralkodeks og selvforståelser, gennem en række psykologiske teknikker. Asmussen skriver:

"Forskellen er, at hvor retsstaten beviser skyld, udmåler straf og frihedsberøver, virker genoprettende ret ikke gennem formel, udefrakommende tvang, men gennem forsigtig og vedholdende opmuntring til installering af et indre, mentalt panoptikon, hvor egen

samvittighed byder individet selv at handle i overensstemmelse med landets love. Og til det formål er forurettede en oplagt brik i den neoliberale styring mod udlicitering af statens opgaver til samvittighedsfulde, ansvarlige og ressourcestærke borgere."

(ibid.:212)

Dermed risikerer *det uforsonlige offer* imidlertid at blive 'en dobbelt taber'. Først i kraft af at være udsat for den kriminelle hændelse og dernæst i kraft af, at dennes vrede overfor gerningspersonen betragtes som et individuelt, psykologisk problem, som han eller hun ikke har evnet at bearbejde. Når forurettede således ikke indtager en forsonende attitude på konfliktrådet er det et udtryk for en manglende bearbejdelse af den kriminelle hændelse (ibid.:208).

Asmussen retter i høj grad sit fokus mod syndsforladelsen og bekendelsesdiskurser i konfliktrådet. Selvom jeg ikke i samme omfang har til hensigt at gå ind i en sådan syndsforladelsesdiskurs er det interessant om det 'behandlingsrum' konfliktrådet udgør, ifølge Asmussen, også viser sig i koordinatorernes vurdering af sager til konfliktrådet? Altså om parterne på samme skal tale sig ind i særlige 'sandhedslogikker' for at være egnede til konfliktrådet? I det følgende skal jeg se nærmere på specialets teoretiske fundament, herunder en afklaring af diskursbegrebet og hvordan det nærmere anvendes i specialet.

2 Diskursanalyse

Diskurs og diskursanalyse dækker over mange forskellige tilgange og discipliner, hvorfor den anvendes på mange forskellige måder og ud fra forskellige opfattelse af hvad diskurs er. Som udgangspunkt kan diskurs dog siges at være “[...]en bestemt måde at tale om og forstå verden (eller udsnit af verden) på.” (Jørgensen & Phillips 1999:9). Udgangspunktet for diskursanalysen og dette speciale er således, at vores måde at tale på ikke afspejler vores omverden, identiteter og sociale relationer neutralt, men at vi gennem vores sprog spiller en aktiv rolle i forhold til at skabe og forandre disse elementer (ibid.).

Diskursanalyse hviler på et socialkonstruktivistisk grundlag, og forstås i det følgende ud fra fire præmisser. Først og fremmest kan vores viden om verdenen ikke umiddelbart tages for givet, men virkeligheden er kun tilgængelig for os gennem vores kategorier. Det betyder ikke, at der ikke findes en fysisk verden, men at den får betydning for os gennem den mening, vi tilskriver den. Dermed er vores viden om verdenen ikke et spejlbillede på verdenen ‘derude’, men et resultat af vores sociale konstruktioner og diskurser, som vi over tid har tilskrevet verdenen og kategoriseret den i (Brinkman 2011:413). For det andet, er vores viden historisk og kulturelt indlejret. Over tid har vi således forhandlet os frem til en særlig måde at forstå os selv og verdenen på. Derfor er diskursiv handlen en form for social handlen, som er med til at konstruere den sociale verden, herunder vores viden, identiteter og sociale mønstre. For det tredje, er der en sammenhæng mellem vores viden og de sociale processer, hvilket betyder, at vores viden om verden opstår i den sociale interaktion, hvor vi opbygger fælles sandheder og kæmper om, hvad der er sandt eller falsk. For det fjerde, er der en sammenhæng mellem vores viden og social handling, idet det antages, at nogle handlinger forekommer naturlige ud fra nogle verdensforståelser, mens andre forekommer utænkelige (Jørgensen & Phillips 1999:13f, Brinkman 2011:415). Diskurser er således ikke kun en bestemt måde at forstå og italesætte verden på. De udgør også et univers af sandheder, der er selvbekræftende, idet vi gennem vores sociale processer skaber og vedligeholder bestemte diskurser, som således har indflydelse på vores verdensforståelse. På trods af antagelsen om, at vores viden om verdenen og vores sociale identiteter er socialt konstrueret, skal det derfor ikke her forstås som, at alting ‘flyder’. Udgangspunktet er imidlertid, at “*Selvom viden og identitet altid i princippet er kontingente, er de i konkrete situationer altid relativt fastlåste. De konkrete situationer udstikker*

meget begrænsede rammer for, hvilke identiteter, et individ kan påtage sig, og hvilke udsagn, der accepteres som meningsfulde." (Jørgensen & Phillips 1999:14).

Disse generelle principper favner de fleste diskursanalytiske tilgange. Til forskel fra de mest velkendte makroanalytiske diskursperspektiver, vil jeg i det følgende tage inspiration fra en tilgang, der i et mikroperspektiv retter fokus mod den mellem menneskelige interaktion i forhold til, hvordan diskurserne præsenteres, skabes og forhandles. Jaber Gubrium & James Holsteins (2001) forener således et interaktionistisk perspektiv med elementer fra diskursanalysens konstruktivisme, og som vi skal se i metoden, har de to perspektiver flere ligheder. Blandt andet går de begge ud fra forestillingen om, at vi ikke kan afdække en 'ren' viden om verdenen, og at mennesker eller ting ikke har en iboende essens, vi som forskere kan afdække. Diskursanalysens inddrages således på den ene side for at begrebsliggøre og rette fokus mod de rammer og 'sandheder' koordinatorerne anvender i deres egnethedsvurdering. I erkendelsen af, at mine 'sandheder' imidlertid også spiller en vigtig rolle i forhold til de elementer koordinatorerne fremhæver, inddrages Gubrium & Holsteins perspektiv som udgangspunkt for at forstå min position i mødet med koordinator og heraf den forhandling om eller præsentation af 'sandheder', der gør sig gældende.

2.1 Fokus på magt

Inden for de konstruktivistiske tilgange stilles der ofte skarpt på magten og dens produktive og disciplinerende egenskaber. Michel Foucault har i sit arbejde formuleret en teori om *magt/viden*, hvor han går ud fra, at magt — ligesom diskurser — ikke er noget der tilhører bestemte individer eller grupper, men noget agenter udøver fra positioner. Magthandlinger betragtes derfor af Foucault som en følge af rationel kalkulering på baggrund af givne 'sandheder' eller diskurser. Samtidig eksisterer magt udelukkende som en aktivitet, hvorfor der er tale om magtformer, der viser sig på mikro-niveau, i konkrete møder mellem mennesker (Nilsson 2009:81f). Magt skal imidlertid ikke forstås som undertrykkende, men derimod som *produktiv*. Foucault skriver:

"Det, der gør magten holdbar, der får os til at acceptere den, er simpelthen, at den ikke tynger os som en kraft, der siger 'nej', men at den gennemkrydser og producerer ting, der forleder til nydelse, vidensformer, den producerer diskurs. Den skal snarere betragtes som et produktivt netværk, der løber gennem hele den sociale krop, end som en negativ instans, der har undertrykkelsen som mål."

(Foucault 1980:119 i Jørgensen & Phillips 1999:23)

For Foucault er magt således både mulighedsskabende og begrænsende på samme tid, idet den på den ene side producerer vores sociale omverden — vores institutioner, os som subjekter, og vores praksisser — og på den anden side gør, at omverdenen kan italesættes på bestemte måder, og ikke på andre (Jørgensen & Phillips 1999:23). Magt hænger dermed også uløseligt sammen med viden, i den forstand, at magt ikke kan udøves uden viden – diskurser eller sandheder om verdenen – og viden vil altid fremkalde magt (Nilsen 2009:80). På den ene side er 'sandheden' således defineret af dem, der har magten og omvendt giver viden magt, fordi den hævder at sidde inde med 'sandheden'.

Selvom Foucaults perspektiv adskiller sig på en række områder fra perspektivet fremført her — blandt andet hans forestilling om det passive subjekt, der styres af dominerende diskurser — så udgør fokuset på magt en fællesnævner. Spørgsmålet er nemlig, hvordan koordinatorerne i mødet med mig, skaber og forhandler om et fænomen — sigtede, forurettede eller konfliktrådet i sin helhed — ved at anvende dominerende diskurser, og hvad det kan fortælle om den egnethedsvurdering, koordinator forestår?

3 Straffe- og behandlingsperspektiver

I det følgende er det hensigten at se på de perspektiver og teorier, der danner grundlag for de diskurser jeg har identificeret i mit materiale. Straffe- og behandlingsperspektiverne kan således ses som særlige måder at forstå et socialt fænomen på, i dette tilfælde kriminalitet og straf. Heraf udspringer 'sandheder' eller antagelser om mennesket, og perspektiverne kan således ses som en ressource, som koordinator og jeg anvender, når vi taler om visitationen, det vil sige hvem egner sig til at indgå i konfliktrådet og hvorfor?

3.1 Retsstaten

Retsstaten er som udgangspunkt karakteriseret ved, at der i forholdet mellem staten og borgerne stilles særlige krav til statsmagten i forhold til at beskytte borgerne mod vilkårlig og unødvendige indgreb (Evald 2007:12). Et centralt princip i retsstaten er således *legalitetsprincippet*, der er udtrykt ved, at borgeren ikke kan pålægges straf, medmindre der er hjemmel herfor i loven. Borgerne skal ligeledes behandles lige efter loven og det er denne lighed, der anses som retfærdighed (ibid.:10, 14). Med udgangspunkt i lovbruddets karakter og uafhængigt af den anklagede person, udmåler den neutrale dommeren samfundets retfærdige straf over gerningspersonen, hvorved retfærdighed udøves 'fra oven' gennem dommerens anvendelse af samfundets love (Asmussen 2014:11, Vindeløv 2013:172). Med afsæt i lovgivningen udtrykker staten og samfundet samtidig de værdier, goder og interesser, der anses som beskyttelsesværdige, hvorfor retsstaten gennem lovgivningen kan kontrollere og "forme" sine borgere (Evald 2007:77).

Gennem tiden har staten imidlertid straffet ud fra forskellige begrundelser, der kan skildres ud fra to overordnet hensyn og forestillinger om straffens virkning på mennesket; *individualprævention* og *almenprævention*. Individualprævention går ud fra en forestilling om, at lovbrud kan forhindres ved at afskrække, uskadeliggøre eller behandle den enkelte, hvorimod almenprævention i højere grad fokuserer på, at straf i sig selv afskrækker den generelle befolkning fra at begå lovbrud eller opdrager dem moralsk og normativt (Grothe Nielsen 2006:115). I *den klassiske periode* var almenpræventive hensyn fremherskende ud fra en forestilling om, at straf skulle afskrække samfundets rationelle individer (Hauge 1996:295). Afskrækkelse bygger således på den forestilling, at menne-

sket har en fri vilje, og at deres adfærd er guidet af hedonisme, det vil sige, mennesket handler ud fra en lyst-smerte kalkulerings (Lilly, et al. 2007:15). Dermed opvejer mennesket rationelt de risici og belønninger, der opstår i forbindelse med sine handlinger, hvorfor kriminalitetens omfang vil være påvirket af straffens størrelse og opdagelsesrisikoen, eftersom det spiller ind på omkostningerne ved kriminalitet (Hauge 1996:307).

I dag ses en delvis genoplivning af disse klassiske idealer om det frit stillede og rationelle individ, selvom "[...] *hensynet til avskrekking ble dempet ned til fordel for den moraldannende og vanedannende virkning.*" af straffen (ibid.:303). Selvom straf stadig har til formål at afskrække – og øge omkostningerne – ved kriminalitet, formuleres de almenpræventive hensyn således også ud fra en forestilling om, at vi som samfundsborgere påvirkes eller opdrages moralsk og normativt i kraft af vores viden om lovgivningen og straf (Grothe Nielsen 2006:115). Dette indebærer, at straffetruslens pædagogiske virkning på almenheden sættes i højsædet, sammen med en moralsk fordømmelse af lovbruderen i forhold til lovbruddets alvorlighed (Johansen 2015:177, Hauge 1996:303). Samtidig indebærer det også en forestilling om et ansvarligt individ, der må stå til regnskab for og tage konsekvenserne af sine rationelle handlinger (Johansen 2015:191). I dag straffer staten derfor ud fra en idé om *retfærdig gengældelse*, hvor gerningspersonens handling straffes og tilføres pine ud fra handlingens alvorlighed (Grothe Nielsen 2006:132, von Hirsh 2007:415).

Et sidste kendetegn, som skal fremhæves her, er statens kategorisering af forurettede og gerningsperson i den traditionelle retsproces. I denne anses den kriminelle handling for at være en forbrydelse begået mod staten, hvorfor det også er staten, der på vegne af forurettede, rejser tiltale mod gerningspersonen med henblik på at determinere skyld. På den måde kategoriseres parterne som aktører i en retsproces, defineret ved forurettede, gerningsperson og staten. Den amerikanske professor og fortaler for genoprettende ret, Howard Zehr, beskriver i den forbindelse, at statens opdeling af parterne som henholdsvis skyldig/ikke-skyldig ofte adskiller sig markant fra parternes egne oplevelser, og at vi samtidig skaber forsimplede vinder/tab-dikotomier (Zehr 2005:67). Nils Christie (1986) beskriver i lighed hermed i sin artikel *The Ideal Victim*, at vi har opbygget en særlig kategorisering af henholdsvis offeret og gerningspersonens karaktertræk. Ifølge Christie besidder det ideelle offer som minimum fem egenskaber. For det første er det svagt, for det andet udøver det er respektabelt ærinde i forbindelse med kriminaliteten, for det tredje er offeret på et sted, det umuligt kan bebrejdes for at være, for det fjerde er offerets gerningsperson stor og slem, og for det femte er offerets gerningsperson ukendt for denne (ibid.:19). Ifølge Christie har dette ideelle offer imidlertid brug for — og konstruerer — en forestilling om en idealtypisk gerningsperson, der ifølge Christie "[...] *differs from the victim. He is, morally speaking, black against the white victim.*" (ibid.:26).

I analysen udleder jeg således en *retsstatsdiskurs*, hvor de ny-klassiske straffebegrundelser, retsstatens retfærdighedsopfattelse samt den særlige kategorisering af offeret og gerningspersonen, anses som egenskaber ved denne diskurs. I det følgende rettes blikket mod to andre perspektiver, der i analysen samles til én diskurs; konfliktrådsdiskursen.

3.2 Genoprettende ret

En central aktør i udviklingen af *genoprettende retfærdighed* er Howard Zehr. Zehr (2005) definerer således genoprettende ret i opposition til det traditionelle straffesystem, der, ifølge ham, udøver *gengældende retfærdighed*. Genoprettende retfærdighed defineres således af Zehr:

“Crime is a violation of people and relationships. It creates obligations to make things right. Justice involves the victim, the offender, and the community in a search for solutions which promote repair, reconciliation, and reassurance.”

(ibid.:181)

Som før beskrevet anses den kriminelle handling inden for traditionel straffeprocess for at være en forbrydelse begået mod staten. I modsætning til dette er kriminalitet i den genoprettende ret først og fremmest en forbrydelse begået mod personer og relationer (ibid.:182). Reaktionen på den kriminelle gerning tilhører derfor de personer og relationer, der er involveret i denne. Ud over gerningsperson og forurettede, kan det implicere lokalsamfundet og parternes familier, idet det antages, at “[...]when one person suffers harm, all suffer from the harm to one degree or other. And all are responsible for making things right in such situations because all are in some way responsible for that harm[...]” (Sullivan & Tifft 2006:2). Statens mellemkomst i den traditionelle rets-processuelle tilgang anses således som problematisk, fordi deltagerne — og især forurettede — fratages retten til at deltage i sin egen sag. I sin artikel *Conflict as property* har Nils Christie (1977) blandt andet argumenteret for, at professionelle aktører tager monopol på samfundsborgernes konflikter, blandt andet gennem retssystemets behandling af straffesager. I den retlige proces repræsenteres borgerne således først og fremmest af professionelle, og dernæst lider særligt forurettede under at være biperson i sagen. Christie beskriver derfor forurettede som en *dobbelt taber* i kraft af først og fremmest at være udsat for gerningspersonens handling, og dernæst at blive udelukket fra at deltage i en begivenhed, der kunne være afgørende i dennes liv (ibid.:3, 7).

Med inspiration fra Christies perspektiv, er et centralt element i genoprettende retfærdighed *empowerment*. Robert Bush og Joseph Folger (1994) fremhæver dette og forklarer, at en sådan *“strengthening of the self”* forekommer “[...]through realizing and strengthening

one's inherent human capacity for dealing with difficulties of all kinds by engaging in conscious and deliberate reflection, choice, and action." (ibid.:81). Gennem aktiv deltagelse 'opdager' og 'styrker' den enkelte således sin 'indre kompetence' til at håndtere sig selv.

Zehr forklarer ligeledes, at forurettede i særlig grad har behov for denne selvstyrkelse, fordi de er blevet frataget en magt, som de nu skal have tilbage (Zehr 2005:194). I kraft af den kriminelle gerning oplever forurettede således en svækkelse eller en ubalance, eftersom gerningspersonen har intervenseret i dennes selvbestemmelse. Dette er således en ubalance, der skal genoprettes ved at tilføje forurettede 'selvstyrkelse' (Asmussen 2014:26). Omvendt handler *empowerment* for gerningspersonen om, at ansvarliggøre ham eller hende i løsningen på den skade, de har forvoldt, frem for 'passivt' at modtage sin straf, idet "[...]irresponsibility and a sense of disempowerment may have been some of the bricks on the road to the offense. Only by participating in the 'solution' can they move toward responsibility and closure" (Zehr 2005:194, 204). Eftersom det danske konfliktråd ikke er et alternativ til traditionel strafforfølgning, opnår gerningspersonen imidlertid denne 'selvstyrkelse' ved at påtage sig det følelsesmæssige og moralske ansvar for gerningen. Den grundlæggende præmis i empowerment-tilgangen er altså, at individet får mest ud af at handle selv, frem for 'passivt' at modtage hjælp fra andre.

I den genoprettende ret er en retfærdig reaktion på den kriminelle gerning således ikke gengældelse, men en reparation af og ansvarliggørelse af parterne i forhold til den skade – og de relationer – der har lidt som følge af den kriminelle handling, herunder lokalsamfundet eller parternes familier. Dermed opstår den retfærdige reaktion på en kriminel handling 'fra neden', eftersom det hovedsageligt er parterne selv, der tager skridt mod at genoprette den forvoldte skade (Vindeløv 2013:172). Ud fra mit materiale har jeg udledt en *konfliktrådsdiskurs*, der delvist er karakteriseret ved denne genoprettende tilgang til retfærdighed og ansvarliggørelse af parterne. Dog ses også en behandlingsorientering i mit materiale, der både adskiller sig fra og har ligheder til genoprettende ret. I det følgende vil jeg derfor uddybe denne, men også adskille de to teoretiske universer fra hinanden.

3.3 Ny-liberal behandlingstilgang

Behandling og behandlingsperspektiver kan være mange ting og indgå i et væld af forskellige praksisser. Relevant for nærværende er særligt de behandlingsperspektiver, der viser sig i det kriminalpræventive og sociale arbejde. I forhold til førstnævnte skal behandling således ses som et forsøg på at forebygge fremtidig kriminalitet hos den enkelte og repræsenterer dermed individualpræventive hensyn.

I sin artikel, *Behandlingstankens Återkomst*, beskriver Robert Andersson (2004) en ud-

vikling indenfor det kriminalpræventive behandlingsarbejde fra en hierarkisk til en horisontal behandlingstilgang. Hvor det tidligere var en 'behandlingsekspert', der tog sig af behandlingen — og vidste hvad der var bedst for den enkelte — er det i dag individet selv, der har ansvar for at skabe et nyt liv og komme 'tilbage på sporet'. Andersson skriver:

"I detta ligger en horisontal istället för hierarkisk övervakning. Grundläggande i behandlingsstankens nya epistemologi är att behandlingen skall lära de intagna subjekten att skapa sitt eget fängelse genom att lära sig självkontroll."

(ibid.:393)

Gennem behandlingen skal individet dermed lære at overvåge sig selv og installere et 'indre panoptikon', som således vil komme til udtryk i personlig ansvarlighed og selvkontrol – og deraf mindre kriminalitet. Dette behandlingsperspektiv udspringer af ny-liberale forestillinger om individet, der i følge Nikolas Rose (1999), er "*obliged to be free*" i den forstand, at vi gennem vores valg og fravalg selv former vores liv (ibid.:viii). Individet får således ansvaret for kontinuerligt at arbejde med sig selv for at opnå selvdisciplin og demonstrere, at det lever et rationelt og kontrolleret liv (ibid.:11). Ifølge Rose har psykologien spillet en central rolle i denne samfundsudvikling mod en individualiseret forståelse af os selv. Han skriver:

"our selves are defined and constructed and governed in psychological term, constantly subject to psychological inspired techniques of self-inspection and self-examination."

(ibid.:xxxii)

I den nye behandlingsorientering forventes det således, at den enkelte deltager aktivt i at handle på sig selv for at opnå et meningsfuldt, tilfredsstillende og sundt liv (ibid.:4). Disse antagelser går tilbage til Foucaults begreb *governmentality*, der på dansk kan oversættes til 'styringsrationalitet'. Foucault betragter overordnet begrebet som et udtryk for "[...]'*the conduct of conduct*': that is to say, a form of activity aiming to shape, guide or affect the conduct of some person or persons." (Burchell, et al. 1991:2). På denne baggrund beskriver Foucault 'liberalismens styringsrationalitet', ikke som en politisk ideologi, men som en holdning eller et etos, der vedrører en særlig måde at styre mennesket på, og som samtidig indebærer praktiske interventioner i form af særlige teknikker til styring (Nilsson 2008:123, Mik-Meyer & Villadsen 2012:3). Rose og Andersson viderefører således dette, og betragter nævnte behandlingstilbud som særlige teknikker til styring og kontrol af samfundets borgere. Ifølge Andersson, er den ypperste opgave for den nye kriminalpræventive behandlingstilgang dermed "[...]att realisera de föreställningar och mentaliteter som utgör den avancerade liberalismens styringsrationalitet." (Andersson 2004:397).

Gubrium & Holstein (2001) har beskæftiget sig mere specifikt med, hvordan disse behandlingstilbud former individets selvforståelse i dets møde med samfundets professionelle aktører. Til at begynde med opstiller de en modsætning mellem på den ene side en forståelse af selvet, som en adskilt, personlig og privat størrelse, vi kan nå ind til og afdække. Vores 'sande personlige selv' antages således at være til stede indeni os, og selv om det kan influeres af det sociale, eksisterer det adskilt fra hverdagens sociale transaktioner (ibid.:1). På den anden side, antager Gubrium og Holstein i modsætning hertil et postmoderne perspektiv på mennesket og forklarer:

"If there is a personal self, it is not a private entity so much as it is a shared articulation of traits, roles, standpoints, and behaviours that individuals acquire through social interaction"

(ibid.:6)

Selvet bliver dermed til i kraft af sin kommunikation og interaktion med dets omverden (ibid.:6). Ud fra dette perspektiv analyseres samfundets institutionelle behandlingsarbejde som en form for "[...]identitetsarbejde", hvor organisatoriske forhold oversættes til personlige egenskaber." (Mik-Meyer 2004:20). Tesen er, at behandlingstilbud ofte opererer med en særlig forståelse af mennesket på baggrund af institutionelle diskurser, der således viser sig i og får afgørende betydning for mødet mellem borgeren og de professionelle aktører. I dansk kontekst findes der ligeledes eksempler på sådanne empiriske analyser, og det er disse, jeg vil anvende i analysen (Järvinen & Mik-Meyer 2003, Mik-Meyer 2004 og Carstens 2002).

Det, jeg i analysen kalder *konfliktrådsdiskurs*, skal dermed ses som en blanding af to sidstnævnte teoretiske perspektiver. En klar lighed mellem dem ses i forestillingen om individuel ansvarlighed og empowerment i forhold til at 'komme tilbage på sporet'. I den genoprettende rets antagelse om, at parterne er centrale aktører i forhold til at løse deres konflikt, ses der således en lighed til behandlingstanken om, at det er den enkeltes eget ansvar at skabe forandring for sig selv — "at arbejde med sig selv" — i behandlingen. Dermed går begge teoretiske perspektiver ud fra en forestilling om et 'personligt autentisk selv', som det kan arbejde med gennem behandling eller den genoprettende proces. I mit materiale finder jeg imidlertid en vigtig forskel mellem de to. I første omgang, at konfliktrådet ikke italesættes som en *behandling* i det genoprettende perspektiv. Dernæst påtager koordinatorene sig forskelligt ansvar i forhold til parternes deltagelse. Koordinatorer der anvender behandlingsorienterede perspektiver indtager således i højere grad en professionel 'ekspertposition' i forhold til parternes egnethed, hvilket i mindre grad gør sig gældende for koordinatorene, der anvender genoprettende perspektiver.

4 Metode

Gennem metoden søges systematisk efter nye indsigter og viden om verdenen, men det er også klart, at forskerens perspektiv og tradition har stor betydning for den viden, der genereres (Hastrup 2010:29). I nærværende speciale er det udgangspunktet, at verdenen ikke entydigt eller endeligt kan dokumenteres, da den er i en kontinuerlig skabelsesproces sammen med de mennesker, der indgår i den. Et sådan udgangspunkt resulterer følgelig i en særlig metodisk og analytisk tilgang, hvilket jeg i det følgende skal se nærmere på.

4.1 Konstruktivistisk interaktionisme

Den konstruktivistiske interaktionisme er en analytisk tilgang til verdenen, der ikke kun interesserer sig for *hvad* vi undersøger, men også *hvordan* vi opnår vores viden om verdenen. En grundlæggende antagelse i perspektivet er, at betydningen af handling eller et fænomen skabes i interaktionen mellem mennesker eller mellem mennesker og ting. Betydning eller mening er således ikke en uafhængig størrelse, man som forsker kan undersøge, men et relationelt fænomen, der opstår situationelt (Järvinen & Mik-Meyer 2005:10).

Perspektivet er på den ene side inspireret af den symbolske interaktionisme, der bygger på George Herbert Meads og Herbert Blumers tanker (Levin & Trost 2005:106). Mead antager at individets bevidsthed og selv, skabes i interaktionen med andre. Vi foretager fortolkninger af verdenen og på denne baggrund *tilskriver* vi mening til andre menneskers handlinger eller ting. Derfor er mening ikke iboende de ting eller mennesker, vi handler sammen med, men en proces, der er under kontant forandring. Mead går derfor ud fra, at mennesket er et *socialt væsen*, hvis handlinger, selvopfattelser og meninger må analyseres i sammenhæng med den kontekst de forekommer i. Blumer viderefører Meads tanker og formulerer tre præmisser, som den symbolske interaktionisme bygger på. Først og fremmest forholder vi os til verdenen og handler mod mennesker eller ting ud fra den mening, de har for os. Dernæst skabes mening i den sociale interaktion, et individ indgår i med andre mennesker. Og for det tredje benyttes og *omfortolkes* mening i den sociale interaktion gennem en tolkningsproces, der er knyttet til individets aktuelle

forestillingsverden (Blumer 1969:2).

På den anden side er konstruktivistisk interaktionisme inspireret af socialkonstruktivistiske og poststrukturalistiske tilgange, hvis præmisser blev beskrevet tidligere i forbindelse med diskursanalysen. Selvom interaktionismens mikro-sociologiske perspektiv således adskiller sig på mange måder fra analyser af for eksempel dominerende diskurser, har perspektiverne som nævnt fællesnævner i forhold til, at vi ikke kan afdække en 'ren' viden om verden, og at mennesker eller ting ikke har en iboende essens, vi som forskere skal afdække. Konstruktionen af betydning skal derfor relateres til den sociale kontekst, hvorunder de forekommer og kan anses som en "[...]med-produktion, hvor forskellige diskurser sam-artikuleres[...]" i den sociale situation (Phillips 2015:300). Samtidig betoner begge perspektiver magt. Inden for konstruktivismen fremhæves det således, hvordan et fænomen skabes ved at aktivere en række dominerende diskurser. I den symbolsk interaktionisme ses en lighed hertil i betoningen af, at menneskets handlinger relaterer sig til definitionen af situationen, hvorved den herskende definition af situationen skaber bestemte rammer for menneskers samhandling (Järvinen 2005:14). Selvom jeg i det følgende primært retter fokus mod de diskurser, der artikuleres i forbindelse med interviewet, finder jeg de symbolsk interaktionistiske tanker væsentlige for at betone og illustrere den forhandling og konstruktion, der forekommer i det sociale møde. Samtidig finder jeg det væsentligt, fordi den symbolske interaktionisme tydeliggør et aktivt subjekt, der anvender tilgængelige diskurser i enhver social kontekst, frem for et subjekt der passivt handler herpå.

4.2 Interview

I forlængelse af dette udgangspunkt antages et særligt metodisk perspektiv på specialets anvendte metode; interviewet. I det følgende skal vi se nærmere på dette, og på hvilken betydning det har for den viden, der frembringes på denne baggrund.

4.2.1 Aktiv subjektivitet

Holstein & Gubrium (1995) går ud fra, at alle interview er virkelighedskonstruerende og meningsskabende begivenheder, ligegyldigt om det anderkendes af forskeren eller ej. De skriver:

"Both parties to the interview are necessarily and unavoidably active. Each is involved in meaning-making work.[...] Respondents are not so much repositories of knowledge – treasuries of information awaiting excavation – as they are constructors of knowledge in collaboration with interviewers."

(ibid.:4)

I lighed med ovenstående perspektiv, går Holstein & Gubrium således ud fra, at interviewet ikke kan betragtes som en neutral teknik til at opnå upåvirkede svar fra informanten. Med deres egne ord er informanter ikke passive "*vessels of answers*", som forskeren skal have den rette eller sande information ud af, men er aktive i konstruktionen af det empiriske materiale. Informanten indeholder altså ikke blot fakta, følelser og oplevelser, men tilføjer, frasorterer, og transformere aktivt disse i deres fortælling om dem (ibid.:8).

Ifølge Holstein & Gubrium har vi at gøre med to forhold, der påvirker den aktive konstruktion under interviewet. For det første interviewets substantielle del, nemlig interviewets *hvad*. Specialets fokus orienterer og rammesætter således hvad subjektet italesætter, "*thus producing a subject who responds to, or is affected by, the matters under consideration*" (ibid.:15). Samtidig er subjektets fortolkninger orienteret mod — og forudsat af — "*the whats of everyday life*". Informant og interviewer artikulerer dermed begge tilgængelige fortolkningsstrukturer, -ressourcer, og -orienteringer i det konkrete møde (ibid.:16). Holstein & Gubrium kalder også dette for subjektets *diskursive miljøer*, der påvirker den enkeltes måde at italesætte sig selv og sit liv på. Et diskursivt miljø kan eksempelvis være skolen, behandlingsgrupper eller arbejdspladsen, som henholdsvis informant og interviewer anvender under interviewet. Spørgsmål og svar skabes altså i en kontinuerlig proces på baggrund af diskursive konstruktioner i den sociale kontekst, og det er disse diskurser, jeg vil fremhæve i analysen (ibid. 2012:35). Først og fremmest er det derfor relevant at se på, *hvad* der italesættes under interviewet. Men dette *hvad* hænger uløseligt sammen med interviewets *hvordan* eftersom den information, der frembringes under interviewet, kontinuerligt skabes og udvikles i relationen mellem interviewer og informant (ibid.:34). Subjektet tilbyder således ikke kun sine tanker og holdninger om et givent emne, men tilpasser og konstruerer kontinuerligt sin position og rolle i relation til den anden part, samt i forhold til interviewets gang (ibid. 1995:15 & 2012:34). Holstein & Gubrium betragter derfor subjektets viden som kompleks, forskelligartet og som en emergent ressource, det kan anvende. Den information informant og interviewer tilgår i sin 'vidensbank' er afhængig af, hvilken rolle subjektet indtager under interviewet, det samspil der forekommer samt interviewets emne (ibid. 1995:30). De beskriver det således:

"whereas reality is continually "under construction", it is assembled using the interpretive resources at hand. Meaning is constantly formulated anew, but reflects relatively enduring local conditions, such as the research topics of the interviewer, biographical particulars, and local ways of orienting to those topics"

(ibid.:16)

I lighed med diskursanalysens antagelser tydeliggør Gubrium & Holstein således, at selvom subjektet kan anvende den viden, det finder mest relevant, har det ikke ube-

grænset adgang til en universel vidensbank. Viden vil derimod altid være begrænset til individets 'partikularitet' og lokale diskurser (Jørgensen & Phillips 1999:124).

4.2.2 Udvalgelse, konstruktion og afgrænsning

Udvælgelsen af informanter afspejler en orientering og dermed en bestemt retning for det empiriske materiale. I dette speciale inddrager jeg udelukkende konfliktrådscoordinatorernes beskrivelser af visitationen til konfliktrådet. Jeg har foretaget otte interview med ni koordinatore, og ét interview med en lokal ambassadør for ordningen på en lokal politistation. Eftersom hensigten er at se på koordinatorenes beskrivelser, indgår sidstnævnte interview ikke direkte i mit materiale, men som baggrund for koordinators overvejelser i nævnte ambassadørs kreds.

I Hansens (2012) evaluering fremgår det, at visitationen og egnethedsvurderingen foregår i mange led. Jeg har valgt at tage udgangspunkt i koordinatorenes beskrivelse ud fra antagelsen om, at de på den ene eller anden måde indgår i egnethedsvurderingen, om end deres involvering heri varierer. Af ressourcehensyn har det ikke været muligt at inddrage sagsbehandlere eller mæglere, selvom dette kunne have bidraget til en større forståelse for de kriterier, der i de forskellige led danner grundlag for egnethedsvurderingen til konfliktrådet. En central pointe er således, at specialet ikke søger at repræsentere alle politikredse eller holdninger og perspektiver hos alle de personer, der indgår i visitationsprocessen. Specialet skal således ses som en repræsentation af de gennemgående diskurser, koordinatorene anvender i deres møde med mig. Derimod har jeg forsøgt at inddrage så mange politikredse som muligt, i et forsøg på at få ligheder og forskelle frem i lyset, og altså bidrage til at forstå kompleksiteten i den egnethedsvurdering, der forekommer (Holstein & Gubrium 1995:25).

Som forskere har vi et ansvar for at respektere de informanter, der har deltaget, selvom det ikke skal betyde, at informanterne skal være fuldkommen enige i fortolkningerne (Czarniawska 2015:284). I de tilfælde, hvor jeg har haft brug for det, har jeg taget kontakt til koordinatoren for at få en uddybning af det fortalte. Dette til trods, kan jeg ikke udelukke uenighed om mine fortolkninger, idet jeg følgelig har fremhævet noget frem for andet som særligt betydningsfuldt i egnethedsvurderingen (Hastrup 2010:26). Specialet er dermed et udtryk for min udvælgelse af relevante detaljer, som kan være i uoverensstemmelse med, hvad andre – eksempelvis koordinatorene – ville vælge at tage fat på.

4.2.3 Gyldighed og repræsentativitet

I modsætning til andre videnskabelige traditioner, er spørgsmålet om gyldighed og repræsentativitet i nærværende speciale ikke afhængigt af forskerens adgang til og delta-

gernes tillid til at åbne op for 'den virkelige verden', som den ser ud for dem (Sandberg 2010:449). Som beskrevet tager den konstruktivistiske interaktionisme afstand fra denne antagelse og går ud fra, at forskeren i stedet må tage hensyn til sin egen position. Uden at tage stilling hertil risikerer forskeren, at forskningsresultaterne bliver en gentagelse af sine allerede eksisterende perspektiver og forforståelser (Järvinen & Mik-Meyer 2005:13). Samtidig er spørgsmålet om materialets 'sandhedsværdi' mindre interessant i forhold til at se og forstå de kulturelle, institutionelle og individuelle værdier og sandheder, koordinatorene fremhæver i forhold til egnethedsvurderingen (Sandberg 2010:448). Det interessante er altså ikke, hvorvidt det fortalte er sandt eller falsk eller om jeg har opnået 'fuld adgang' til felten, men *hvad* koordinatorene fortæller om deres visitation, og *hvordan* beskrivelserne opstår i mødet mellem forskellige positioner og diskurser. Materialets pålidelighed afhænger dermed af mine metodiske refleksioner samt afdækning og beskrivelse materialets gennemsigthed:

"Constructivists [...] prefer the term accountability over validity because it demands only that the researcher publish the "empirical documentation on which his or her analysis has been based"

(Sandberg 2010:453)

Gennem denne proces får andre forskere mulighed for at vurdere og forholde sig kritisk til mine resultater (Tanggaard & Brinkmann 2015:523). I det følgende skal jeg derfor åbne op for, hvordan og på hvilket grundlag specialets materiale er indsamlet og analyseret.

4.3 Feltarbejdet

I det følgende vil jeg se nærmere på mit møde med felten, for at give indblik i den kontekst og det forløb, specialets materiale er tilvejebragt i, herunder min egen og koordinatorenes positioner i forbindelse med vores møde.

4.3.1 Indgang

Min indgang til felten forekom relativt ligetil, sandsynligvis i kraft af min hensigt om at interviewe konfliktråds koordinatorene. Eftersom de fleste koordinatorene står til rådighed for kontakt fra borgere 'udefra', kunne jeg hente en liste over konfliktråds koordinatorene i alle kredse og således få direkte adgang til mine informanter. Selvom det i de fleste tilfælde krævede flere opkald, fik jeg hurtigt etableret aftaler om interview med de fleste af de koordinatorene, jeg fik kontakt til.

På trods af den relativt lette adgang, var mit første opkald til en koordinator hurtigt overstået, og det med en vis portion skuffelse og usikkerhed overfor specialets relevans. Efter at have beskrevet min problemstilling og udtrykt ønske om interview, svarer koordinatoren, at der ikke umiddelbart er så meget at komme efter. Dertil nævner koordinator politiets retningslinjer og vejledninger som udgangspunkt for egnethedsvurderingen og forklarer, at jeg kunne læse dem for at få svar på mine spørgsmål. Mit første møde med felten gav derfor anledning til at overveje relevansen af min problemstilling og om parternes egnethed virkelig kunne læses direkte ud af disse dokumenter? Blev visitationen alle steder anset som 'ligetil' og retningslinjerne som et slags objektive faktum, der uden videre implementeres i praksis?

De efterfølgende dage brugte jeg derfor på at ringe rundt, og efter flere forsøg lykkedes det mig at komme i kontakt med de fleste kredse. Til forskel fra min første kontakt, oplevede jeg her stor interesse for at deltage og for at tale om egnethedsvurderingen, hvorved jeg ikke efterfølgende havde besvær med at finde informanter til specialet. Hvorfor jeg oplevede at blive mødt så forskelligt, kan der være mange årsager til, men det er en interessant betragtning, der kan afspejle, at konfliktrådet udmøntes forskelligt i politikredsene. Mit ret modsætningsfyldte første møde kan således afspejle, at visitationsprocessen – og egnethedsvurderingen – ikke er entydig, men en kompleks størrelse, der implementeres og varetages på mange forskellige måder.

4.3.2 Interview

Ud fra tesen om, at interviewet er en aktiv konstruktion af viden, anvendte jeg det semistrukturerede interview. Dette er en interviewform der går ud fra, at interviewet foregår som en interaktion mellem forskerens spørgsmål og informantens svar, og giver derfor mulighed for en situeret bedømmelse af, hvilke spørgsmål der er relevante (Brinkmann & Tanggaard 2015:36). Forskeren har på forhånd forberedt nogle spørgsmål i en *interviewguide*, der dog kan være mere eller mindre detaljeret og teoristyrret afhængig af metodisk tilgang og interviewforståelse. Samtidig giver interviewformen mulighed for kreativitet og fleksibilitet under interviewet, idet interviewguiden anses som en ramme for interviewet, hvorunder forskeren har mulighed for at sætte sine egne forudbestemte spørgsmål og struktur i baggrunden og følge informantens fortælling (Brinkmann & Tanggaard 2015:38). Således er der mulighed for at gå mere eller mindre struktureret til interviewet, selvom der altid vil være en vis struktur i form af de temaer, intervieweren ønsker at afdække. Selvom alle former for interview, ifølge Holstein & Gubrium, er virkelighedskonstruerende og meningsskabende begivenheder, påpeger de samtidigt, at en mindre struktureret tilgang hjælper til at få informantens beskrivelse frem og til at

se det komplekse arbejde i og kilderne til subjektets positionering (Holstein & Gubrium 2012:37). For mit vedkomne var det imidlertid meget forskelligt, hvor struktureret jeg var i mine interview, hvilket jeg i det følgende skal komme ind på.

Jeg havde på forhånd udarbejdet en interviewguide med temaerne *organisering*, *egnhedsvurdering* og *generelle betragtninger*. Først og fremmest var hensigten således at belyse *organiseringen* af visitationen i den aktuelle kreds, for at opnå forståelse for koordinators position i forhold til egnhedsvurderingen. Dernæst var jeg interesseret i selve *egnhedsvurderingen*, der forekommer af parterne. Mit kendskab hertil var på forhånd snævert, da jeg ikke havde adgang til materiale, der nærmere beskrev, hvilke overvejelser der bør indgå i vurderingen. Derfor varierede mine spørgsmål i høj grad under dette tema, ligesom jeg fandt på nye spørgsmål at stille, i kraft af de erkendelser jeg opnåede undervejs og den inspiration jeg fik til at forfølge noget af det, der blev fortalt. Slutteligt havde jeg spørgsmål til koordinatorenes *generelle betragtninger* om konfliktrådet, hvilket jeg dog sjældent behøvede at spørge ind til. Ofte var det et område vi på den ene eller anden måde kom omkring løbende, sandsynligvis fordi mange af mine andre spørgsmål hang sammen med dette tema. Et spørgsmål jeg dog i hovedreglen stillede var: "*Hvis du skulle se fem år ud i fremtiden, hvor er konfliktrådet så henne?*" For nogen var det svært at svare på og for andre nemmere, men alt i alt gav det ofte anledning til at tale om konfliktrådet i et større perspektiv: kunne det være forankret andre steder, og hvordan ville det se ud? Kunne konfliktrådet fungere som et alternativt til straf? Og så videre. Derfor gav det ofte anledning til at se det fortalte i et lidt større perspektiv, og på et bredere grundlag at forstå de diskurser, koordinatorene anvendte.

Jeg havde ligeledes inden interviewet spurgt koordinatorene om de ville tage sager med, som de havde vurderet henholdsvis egnet og ikke-egnet til at indgå i Konfliktråd. Dette, idet jeg som beskrevet intet kendskab havde til emnet på forhånd, og anså det som en nem måde at relatere koordinatorenes fortællinger til noget konkret. Det var dog først og fremmest meget forskelligt, hvordan min forespørgsel blev opfattet. Nogle havde eksempelvis taget sager med, hvor parterne ikke tilstod hændelsen, hvilket er en ikke-egnhed på baggrund af lovgrundlaget frem for en vurdering af parternes personlige egnethed. Andre gange havde koordinatorene svært ved at finde ikke-egnede sager frem, hovedsageligt fordi disse sager faldt ud af systemet, når de var vurderet ikke-egnet. For det tredje var det af og til svært at tale ud fra enkelte sager, fordi visitationen består af mange forskellige type sager, med komplekse problemstillinger, hvorfor det viste sig at være for simpelt. En koordinator havde derfor i stedet lavet en liste over, hvilke personer der typisk blev sorteret fra og hvilke der typisk gik igennem. Hertil oplevede jeg, at koordinatorene ofte gav eksempler på det fortalte, hvilket altså opfyldte det formål,

jeg havde med at inddrage sager, nemlig at tale ud fra konkrete eksempler for at forstå praksis. Og i helt fjerde tilfælde kom interviewene i stand med så kort varsel, at jeg ikke fik spurgt koordinatorene, om de ville finde sager frem. Selvom jeg således som udgangspunkt havde til hensigt at tale ud fra konkrete sager, var det ikke i alle tilfælde sådan, det kom til at gå. Dette til trods, oplevede jeg som sagt stor åbenhed i forhold til at eksemplificere egnethedsvurderingen.

I forhold til at indgå som en mere eller mindre strukturerende part i interviewet, gik jeg i begyndelsen ud fra forestillingen om, at informanternes perspektiver bedst gribes ved at lade dem tale så frit som muligt og ved at følge deres beskrivelser. Alt afhængig af hvilken praksis interviewet forekommer i, kan informanterne dog have forskellige forståelser af interviewet og forskeren. Ida Schultz beskriver blandt andet, hvordan hun i forbindelse med sin eksplorative tilgang til interview med journalister mødte modstand og manglende forståelse overfor hendes interviewteknikker (Schultz 2005:75). Selvom jeg ikke oplevede modstand mod min tilgang, oplevede jeg på samme måde, at mine intentioner om en mere ustruktureret eller 'løs' tilgang ikke altid var hensigtsmæssig i forhold til at få koordinatorene i tale. I politiets arbejde er den mest anvendte interviewform formodentlig afhøringen, hvor interviewereren søger en forudbestemt information fra informanten, og derfor i høj grad strukturerer og styrer forløbet. Selvom jeg under nogle interview kun fik stillet få spørgsmål, var det under andre – og i de fleste tilfælde – mere hensigtsmæssigt at indtage en aktiv interviewstil for at få informanterne i tale. Under nogle interview oplevede jeg således, at informanterne gav forholdsvis korte og præcise svar, hvorfor en tilbagetrukket interviewstil forekom fremmedgørende og unaturlig for vores interaktion. Blandt andet derfor endte flere af mine interview også i en 'samtaleform', hvor koordinator og jeg talte om og diskuterede visitationen, hvilket understreger vigtigheden af at inddrage min egen position i forhold til empirikonstruktionen.

Mine interview foregik i alle tilfælde på den lokale politistation, hvor koordinatorene har deres daglige gang. De fleste interview foregik på et kontor eller i et møderum på lokale politistationer, hvilket for mig at se, forstærker koordinatorenes beskrivelse af egnethedsvurderingen i en institutionel kontekst. Når jeg således træder ind i deres kontor, træder jeg også ind i det rum og den kontekst, de arbejder indenfor. Samtidig forstærker det ligeledes min position som 'udefrakommende', idet jeg træder ind i en kontekst, der er ukendt for mig, en forskel jeg skal komme nærmere ind på senere.

I ét tilfælde foregik interviewet i en kantine, hvilket selvsagt har indflydelse på interviewet, idet andre medarbejdere kom og gik undervejs i interviewet. Interviewet — som også er det første interview — er derfor på mange måder turbulent og afbrudt samt omgivet af mere støj end de senere interview. Koordinator fortæller hertil meget og hurtigt,

hvilket alt sammen får indflydelse på min håndtering af interviewet. Dette er således et eksempel på et meget ustruktureret interview, hvor jeg samtidig er foruden kendskab til politikredsenes visitation og egnethedsvurdering. Derfor er det præget af en uformel tone og tager form af et indledende møde, hvor jeg lytter til koordinators erfaringer og prøver min interviewguide af i forhold til de kommende interview. Dette gør dog ikke interviewet mindre relevant, idet koordinator stadig anvender særlige diskurser.

Et andet interview foregik over internettet med kamera, da informanten forholdstvist sent i min proces vendte tilbage på min henvendelse. Fordi det var en kreds der lå langt fra min placering, aftalte vi interview over computeren. Når en samtale forgår over telefon eller internettet med kamera, afskærer parterne sig fra noget af den information, de normalt trækker ud af små ansigtstræk eller kropssprog, og dermed kan samtalen i højere grad blive overfladisk. Selvom jeg ikke oplevede, at koordinator var udfordret i forhold til at fortælle om sin praksis, havde jeg sværere ved at afspejle koordinators perspektiv i mine spørgsmål. I en samtale om egnethedsvurderingen, spørger jeg eksempelvis koordinator:

Int: Ja, så i leder også lidt efter et behov. Altså hvem har også behovet for mæglingen?

H: Det var forkert, det var forkert sagt. Vi leder ikke efter et behov.

Int: Ok.

H: Vi mærker på dem: er her et behov? ikke også.

Int: Ja, ok. Men det var også det jeg mente."

(H:12)

I citatet irttesætter koordinator min formulering at *lede efter* et behov til at *mærke efter* et behov. Som beskrevet italesætter koordinatorene forskellige diskurser i visitationen, og interaktionen kan ses som en præsentation af forskellige perspektiver på parternes egnethed. Som beskrevet forholder mennesket sig i interaktionismen fortolkende til enhver social kontekst og til de mennesker, der er i den. Erving Goffman (2005) har blandt andet beskrevet, at individet på baggrund af konteksten og dets deltagere lægger en *linje* for situationen, som er "[...]a pattern of verbal and nonverbal acts by which he expresses his view of the situation and through this his evaluation of the participants, especially himself." (ibid.:5). Goffman anvender hertil begrebet *face* eller ansigt, der er en form for visualisering af deltagernes selvbillede, som de formidler i bestemte situationer (ibid.:5). I interaktionen vil deltagerne forsøge at afkode, hvilket *face* den anden formidler, og det forventes, at de hjælper med at opretholde hinandens ansigt i situationen og støtte op om den linje, personen anlægger (ibid.:10). I mit spørgsmål er der således også impliceret en særlig linje, som koordinator imidlertid ikke støtter op om, muligvis fordi vi ikke indgår i direkte ansigt-til-ansigt interaktion. Jeg kan altså ikke aflæse koordinators 'face', og kommer i

Goffmans terminologi derfor *out of face*, det vil sige taber ansigt (ibid.:8). Min respons, "*det var også det jeg mente*", kan dermed ses som et forsøg på at redde ansigt i vores interaktion ved igen at træde ind i den linje, koordinator anlægger for situationen. Dette samspil viser således den vekselvirkning og konstruktion af viden, der forekommer under interviewet, og at jeg spiller aktivt med i denne. Samtidig viser det også, at koordinatorene anvender forskellige diskurser under interviewene, som for mig ikke altid har været nemme at se og 'tale mig ind i', særligt i dette tilfælde, hvor vi altså interagerer virtuelt. Derimod giver disse oplevelser anledning til at forstå de forskelle, der forekommer mellem perspektiverne og koordinatorenes egnethedsvurdering.

Interviewene varede mellem 1-1³/₄ time, og selvom de fleste interview foregik mellem én konfliktrådskoordinator og mig, var vi i to tilfælde tre under interviewet. I det ene tilfælde deltog en projektmedarbejder som observatør, og i et andet deltog to konfliktrådsledere i interviewet, idet de på daværende tidspunkt begge indgik i visitationsprocessen. Den ene havde således overtaget posten for et års tid siden, og den anden var helt ny og i gang med at blive kørt ind til rollen som konfliktrådskoordinator. Selvom det for det meste var førstnævnte der talte, gav interviewet også plads til en diskussion mellem informanterne om visitationen samt konfliktrådsordningen generelt. Dette interview indeholder derfor passager, hvor informanterne enten bekræfter eller udfordrer hinanden i det sagte, hvilket bidrager til forståelse af den "*stock of knowledge*" informanterne anvender i egnethedsvurderingen (Holstein & Gubrium 1995:70). Omvendt var interviewet også turbulent, idet jeg blev udfordret i at bevare overblikket over og progressionen i interviewet. Dette blandt andet fordi koordinatorene talte samtidig og i nogle tilfælde overhørte mine spørgsmål eller svarede på noget andet end min hensigt var med spørgsmålet. Om end interviewet på mange måder har fordel ved at være et gruppeinterview, hvor koordinatorene indbyrdes diskuterer egnethed, havde jeg også svært ved at gribe muligheden for at spørge nærmere ind til det, koordinatorene fortalte, fordi de reagerede på hinandens svar.

Slutteligt har jeg i alle på nær ét tilfælde optaget interviewene, for at indfange den kompleksitet og forskellighed, der forekommer undervejs i interviewet (Sandberg 2010:462). Jeg oplevede ingen forbehold overfor at optage vores samtale, om end informanten i det ene interview ikke ønskede at blive optaget. Dette tror jeg er et resultat af koordinatorens forventning til interviewet, der gik på, at jeg skulle se, hvordan sagerne — helt konkret — blev visiteret. På den måde måtte jeg improvisere lidt og stille mine spørgsmål i takt med, at koordinatoren beskrev sin proces. At jeg dog ikke har optaget samtalen og kun har få noter fra mødet gør, at interviewet i mindre grad kommer til at indgå i analysen, eftersom jeg kun har skrevet det ned, jeg i situationen hørte og fandt relevant. De små

detaljer, som jeg har læst mig frem til i de andre interview, er således ikke med i mine noter, hvorfor jeg har valgt ej heller at citere koordinator direkte.

4.3.3 Positioner under interviewet

Politiet er en helt særlig organisation, hvis medlemmer uddannes til at være en del af det arbejde, der udføres i den. Selvom det ikke udelukker andre fra at deltage i politiets arbejde, vil min position og baggrund aldrig være den samme som den politibetjent, der er 'født' ind i organisationen. Derfor er min position først og fremmest den af en akademiker, der søger indsigt i en politipraksis. For så vidt kunne jeg være ansat i politiet og have samme position, men det er jeg ikke. Min position skærpes dermed som 'ekstern' i forhold til organisationen, og der forekommer således regler og retningslinjer for, hvad jeg som 'ekstern' må få af information. I forbindelse med min dataindsamling fik jeg for eksempel interesse for at se politikredsens tal på henholdsvis visiterede og gennemførte konfliktråd, for at se hvilke sager politikredsene typisk visiterede, og om der kunne være et mønster i forhold til det, koordinatorene fortalte. Ved henvendelse til Sekretariat for Konfliktråd fik jeg dog ikke adgang hertil med forklaringen om, at de tal var til intern brug. På den måde har jeg som 'ekstern' en position, der får indflydelse på den empiri jeg indsamler, og det vil altså også sige, hvad koordinatorene kan fortælle under interviewene og udlevere af materiale.

Hertil er der følgelig forskel på, hvilke personer jeg har mødt, og dermed hvilken position, jeg indtog i vores møde med hinanden. Nogle koordinatorefterspurgte eksempelvis min interviewguide og andre ligeledes min projektbeskrivelse inden interviewet, mens helt tredje anså interviewet som en uformel samtale, hvor jeg blot skulle have lidt viden om, hvordan visitationen foregik. Min position overfor koordinatorene varierede således fra at varetage et mere struktureret og fokuseret interview til at følge koordinator i sin beskrivelse. Hertil er der forskel på koordinatorenes faglighed, hvilket har betydning for de diskurser, koordinatorene anvender. I analysen vil dette aspekt blive inddraget med henblik på at forstå koordinators beskrivelser, i tilfælde hvor det har fremgået af interviewet.

Slutteligt ændrede min egen tilgang til interviewene sig undervej. I starten indgik jeg i høj grad som novice med begrænset viden om egnethedsvurderingen. Dette afspejler imidlertid mit udgangspunkt for at undersøge emnet, nemlig at jeg ikke havde fundet materiale, der nærmere beskrev, hvordan egnethedsvurderingen skulle forstås. Min viden var altså på forhånd yderst begrænset, samtidig med at jeg, som beskrevet, var ekstern — og altså ikke har noget lokalkendskab til politikredsene. I takt med mine interview udviklede jeg imidlertid min viden og indtog til sidst en position under inter-

viewene, hvor jeg var i stand til at dele viden med koordinator om de andre politikredses praksis og stille mere direkte og 'skarpe' spørgsmål ved at anvendte mine erfaringer fra andre interview. Samtidig transskriberede jeg interviewene undervejs og fik deraf en fornemmelse for mig selv og den interaktion, der forekom under interviewene i kraft af mine spørgsmål. Dette bidrog til en høj grad af selvrefleksion over mine egne perspektiver og sandheder i forhold til konfliktrådet, en refleksion der fik mig på sporet af specialets analyseperspektiv.

5 Analyse

I det følgende er det hensigten først at se på, hvordan koordinatorene anvender konfliktrådsdiskursen og dernæst retsstatsdiskursen. Afsnittene er opdelt således, at jeg først ser på, hvad der ligger til grund for selve egnethedsvurdering, og dernæst hvordan dette hænger sammen med mere generelle betragtninger om straf, ansvar og retfærdighed. Herefter reflekterer jeg over min egen position i forhold til empirien. I hovedreglen indgår koordinatorene enten i den ene eller den anden diskurs, men det er også vigtigt at understrege, at begge diskurser forekommer hos alle koordinatorene, om end i større eller mindre grad. Få koordinatorene indgår i analysen under begge diskurser, hvilket jeg fremhæver undervejs.

5.1 Visitation i en konfliktrådsdiskurs

Margarita Zernova (2007a) har i en artikel undersøgt implementeringen af genoprettendes rets centrale hensigter i forbindelse med *family conferences* som alternativ strafforfølgning af unge. Undersøgelsen viser, at der forekommer signifikante forskelle mellem på den ene side de restorative hensigter og på den anden den praktiske udførelse af dem, blandt andet idet forurettedes behov ofte nedprioriteres til fordel for et fokus på at forhindre fremtidig kriminalitet hos gerningspersonen. Samtidig finder Zernova en væsentlig forskel mellem den genoprettende rets fokus på processen – for eksempel at empowerment i sig selv er målet – og det fokus der i praksis rettes mod at opnå *resultater* fra mæglingen, enten i form af konkrete aftaler, at forhindre fremtidig kriminalitet eller en forventning om gerningspersonens undskyldning til forurettede (ibid.:503). Hun skriver derfor:

“Restorative justice, as practised within this project[...]appears to come very close to the offender rehabilitation paradigm, with some elements of restorative justice added to it.”

(ibid.:505)

På trods af at Zernovas resultater ikke direkte kan overføres til denne analyse, finder jeg ligheder i mit materiale. I det følgende forekommer, der således også et overvejende

behandlingsorienteret perspektiv med fokus på at opnå 'noget' fra mæglingen, selvom der også forekommer genoprettende procesorienterede perspektiver. Selvom koordinatorene i det følgende stilles op mod hinanden, skal det også her påpeges, at begge perspektiver ses hos alle koordinators, der anvender konfliktrådsdiskursen.

5.1.1 At afdække parternes behov

I første omgang rettes blikket mod, hvordan nogle koordinators i visitationen søger at afdække en eller begge parter 'reelle' behov for konfliktmægling under samtalen med dem. En koordinator beskriver:

"Og jeg lytter efter deres behov. Altså jeg kender jo ikke hverken behov eller noget hos parterne, men lytter efter ikke også: hvad er det jeg hører dem fortælle, de har brug for?"

(E:3)

I første omgang beskriver koordinator dermed, at parternes behov for en konfliktmægling er afgørende for, om koordinator går videre med sagen. Hvis der derfor er "[...] nogen, der reelt, altså har et reelt behov[...]", kan det være "[...]ganske aldeles frygteligt[...]fordi en konflikt kan for den enkelte være stor, selvom andre ser det som en bagatel." (E:13). I samtalen med parterne afdækker og vurderer koordinator begge parter behov, selvom det er forskellige fra sag til sag, hvornår koordinator involverer sig og kontakter parterne. Hvis parternes samtykke er givet helt friskt, og hvis det er en "[...]dugfri sag[...]", kontakter koordinator ikke parterne, men koordinator er altid inde over komplekse og alvorlige sager (E:3). Koordinators vurdering forstås hertil gennem forskellige spørgsmålstyper, såsom "[...]hvad skulle der til for, at du gerne ville af med den her konflikt? eller hvad skulle der til for, at, at du kunne for eksempel møde dine naboer og få en snak med vedkommende[...]hvad ser du som muligheder i dit liv fremadrettet, ikke også, for at få, for at komme af med de tanker du går med? Eller for at komme af med, med den dårlige oplevelse som du har været igennem?" (E:13). Gennem en række spørgsmål, kan koordinator således sætte gang i en refleksionsproces hos den enkelte, og på den ene side identificere eller lytte efter om der er reelt behov for konfliktråd, og på den anden side hjælpe parterne til at forstå, hvad konfliktrådet kan gøre for dem (E2:1).

Dermed indgår koordinator som et centralt led i visitationen, og beskriver, at funktionen blandt andet består i at lave "[...]en kvalitetssikring: er det her egentlig en sag, der er egnet til konfliktråd?" (E:27). I lighed med Hansens (2012) konfliktrådsmodel, foretager koordinator dermed den primære visitation af sager. Til dette beskriver koordinator at have "[...]nogle gode værktøjer at bringe med ind" (E:43), og disse udspringer blandt andet af koordinators erfaring som politibetjent, der giver "[...]en god bund for at ligesom og vurderer: skal

vi gøre det her eller skal vi ikke gøre det her?" (E:32). Dernæst er koordinator udannet i blandt andet psykologi, og det er derfor med disse redskaber, at koordinator kvalitetssikrer og vurderer parternes egnethed, i dette tilfælde deres behov for konfliktrådsdeltagelse (E:3). En anden koordinator beskriver i lighed hermed at lytte efter den forurettedes behov for mægling, og at bruge særlige spørgsmålstyper til at afdække dette.

"[...]og det er jo det, der er svært engang imellem[...], at der er nogen parter, der rent faktisk siger, at 'Jamen det kan de jo godt gøre for gerningsmandens skyld', men de har bare noget gemt i sig selv, som de ikke måske ikke selv ved eller ikke vil ud med, og det får de så behandlet alligevel til konfliktråd. Så det er sådan lidt listigt. Jeg plejer at have sådan lidt en god fornemmelse, synes jeg selv, omkring om det' nogen, der egentlig har behov for det, og det jo så ved, at man spørger lidt ind til dem, 'jamen hvordan har du det nu?' og 'hvordan havde du det bagefter?', og [...] 'hvad går du og tænker, når du kommer ud for en situation der på samme..?', altså sådan lidt, kommer lidt ind under huden og hører hvad er.. hvordan har du egentlig reageret på den her hændelse? er der noget at hente der? [...]"

(F:5)

I lighed med føromtalte koordinator forestår denne koordinator den primære visitation og vurdering af sagens egnethed, og skelner på samme måde mellem sagerne i forhold til, hvornår koordinator involverer sig i egnethedsvurderingen (F:1). Koordinator går imidlertid først og fremmest ud fra om forurettede kan få noget ud af konfliktmæglingen, og er dermed ikke *"[...]helt så skeptisk med hensyn til om, om de[gerningspersonerne, red.] kan få noget ud af det."* (F:6). Hvis gerningspersonen derfor udtrykker, at *"[...]det kan jeg godt, altså, har sku' ikke noget at sige[...]"* (F:5), og forurettede samtidig ikke udtrykker et behov, så afholder koordinator ikke konfliktråd *"[...]fordi så bliver det jo sådan noget lrum-larum."* (F:5). Koordinator afholder dog konfliktråd, hvis bare en af parterne har behov for det, også gerningspersonen (F:5). Ud over sin politifaglige baggrund har koordinator ligeledes en uddannelse som coach, *"[...]hvor det netop havde sådan nogen med spørgeteknikker[...]"* (F:12). I lighed med før, anvender koordinator altså disse teknikker og redskaber i sin vurdering af om parternes *egentlig har et behov* for at deltage.

At koordinatorerne således bistår parterne i at afdække deres behov for konfliktmægling, og afgør om der er *noget at hente*, kan i første omgang ses som udtryk for den mæglingsmetode, der anvendes i konfliktrådet. Som beskrevet indledningsvist bygger denne på en forhandlingspligt, hvor parterne forventes at deltage aktivt og personligt i processen. Har en eller begge parter ikke behov for eller lyst til at deltage, vil de forventeligt heller ikke være aktive eller personligt engageret i konfliktrådet. Når koordinator derfor undersøger og sikrer sig, at der er mindst én af parterne der har behov for mæglingen,

kan det ses som et udtryk for dette, at koordinatorene sikrer sig kvalitet i konfliktråds-mødet.

Det er dog koordinatorenes tilgang til denne vurdering, der er interessant, idet begge anvender deres 'psykologiske' redskaber og spørgeteknikker til at afgøre og afdække parternes behov. Med udgangspunkt i at mennesket besidder en indre autencitet, og at det med hjælp fra professionelle aktører, kan "[...]finde, kontakte og bearbejde sig selv" (Krogsgal 2011:13), ser vi altså, hvordan koordinatorene indtræder i denne professionelle 'ekspert'-position i forbindelse med deres egnethedsvurdering. Som Rose (1999) beskriver, er det gennem psykologiske teknikker, at individet kan inspicere og undersøge sig selv, hvilket i dette tilfælde kan hjælpe borgerne — og koordinator — til at finde frem til om der er behov konfliktmægling. Med hjælp fra koordinator afdækkes således udtalte og ikke-udtalte *gemte* behov, selvom begge koordinatorene også erkender, at de ikke i alle tilfælde har brug for at afdække alt det underlæggende før konfliktmæglingen, idet det kommer til udtryk hos mægleren eller bliver *behandlet alligevel til konfliktråd* (E:3, F:5).

Der ses altså en særlig psykologisk orientering i forhold til at afdække parternes behov for deltagelse i konfliktrådet og i forhold til den position, koordinatorene indtager overfor parterne. Samtidig udtrykker koordinatorene, at parterne skal have et *reelt* eller *egentligt* behov for at deltage. I en artikel har Annette Carstens (2002) undersøgt visitationssamtaler til aktiveringsforløb, og vist, at klienternes evne og vilje i overvejende grad indgår i socialarbejdernes vurdering. Dette skal ses som et udspring af, at klienterne vurderes på om de har *reelle behov* for hjælp. Behovsvurderingen bygger således på forestillingen om, at klienten skal *ville* og *gøre* hvad de kan. Hvis de ikke kan, skal de ikke *gøre*, men stadig *ville*, hvis de kunne (Carstens 2002:41). Dermed skal klienterne i sit inderste *ville* aktiveringsforløbene, ligegyldigt om de kan det eller ej. I visitationen vurderer socialarbejderne derfor klienternes egentlige behov ud fra deres evne og vilje til at deltage i aktiveringsforløbene, selvom det, i følge Carstens, i realiteten er yderst vanskeligt at vurdere, hvad der er reelt, simuleret eller ikke erkendte behov (Carstens 2002:44). Dermed bliver parternes evner og motivation for deltagelse et vigtigt omdrejningspunkt for sagsbehandlerens behovsvurdering og visitationen, hvilket i mit materiale interessant nok også har vist sig at udgøre et stort omdrejningspunkt. Derfor er det i det følgende hensigten i første omgang se på, hvordan parternes evne til at indgå i en konfliktmægling vurderes og dernæst på vurderingen af deres motivation for deltagelse.

5.1.2 Evnen til at indgå i konstruktiv dialog

De fleste koordinatorene taler om 'at finde vinduet' eller den rette 'timing' for, hvornår parterne er klar til at mødes — og for de fleste nærmere bestemt, hvornår forurettede

er klar til at mødes med gerningspersonen (A:2; B&C:27; D:5; E:8; F:1, 12; G:7; H:1). For nogle koordinatore er opstået dette vindue — det vil sige parternes egnethed — når de er klar til at indgå i en konstruktiv dialog om hændelsen:

“Int: Men indgår det også i din vurdering[...]Hvis du for eksempel møder en der sådan er – både en forurettet og gerningsperson – meget vrede og ikke har den der – hvad skal man sige – motivation for at deltage. Eller[...]er klar til dialog[...]?”

G: Vi snakker jo meget, eller, vi kalder det for et ‘vindue’: du skal finde det her vindue, hvor der er hul igennem. At indenfor den her lille tidsramme, hvor parterne er klar til at indgå i en mægling. Nu du klar, og det jo typisk den forurettede, ikke, at nu er det kommet så meget på afstand, at den her magtesløshed og vrede man kan have mod den for.. eh, mod gerningsmanden, at den ligesom er gået, den har ligesom har bundfældet sig. At man nu er klar til at indgå i en konstruktiv dialog.”

(G:7)

På baggrund af mit spørgsmål beskriver koordinator ‘et vindue’ for, hvornår særligt forurettede er klar til at indgå i en konstruktiv dialog om hændelsen. Koordinator vurderer således om forurettedes vrede og magtesløshed har *bundfældet* sig og dermed “*Rent mentalt er klar til det[...]*” (G:7) i den forstand, at han eller hun forstår, at “*Det’ meningen med at få en konstruktiv dialog, at man stille og roligt kan snakke sammen. Det der med at råbe og skrig og sådan noget, det kommer der ingenting ud af*” (G:7). Spørgsmålet om hvornår — i dette tilfælde — forurettede egner sig til at indgå i en konfliktmægling handler derfor om at vurdere, om graden af følelsesmæssighed er så høj, at en konfliktmægling potentielt kan være meningsløs at afholde. Dette går igen hos flere koordinatore, der beskriver, at en konfliktmægling er nyttesløs, hvis parterne — eller en af parterne — udviser en høj grad af frustration eller vrede overfor den anden part, idet “[...]de ville sidde og skændes og så er det nyttesløst at begynde at mægle. Så må man hellere lade tiden gå ikke.” (B&C:8). En koordinator beskriver yderligere dette:

“Int: [...] hvad hvis du møder meget vrede gerningsmænd for eksempel? Eller gerningspersoner..

E: Så har vi ramt det forkerte tidspunkt.

Int: Ja. så siger I hellere...

E: Så siger jeg som regel til parterne: ‘Jeg kan høre du er fyldt med vrede stadigvæk og, og jeg tænker, at det måske ikke er nu, du skal i konfliktråd. Du skal måske lige sunde dig lidt og ligesom finde dine egne ben og stå på i forhold til det her. Og så kan du vende tilbage til mig.’”

(E:4)

På samme måde som før er det rette tidspunkt for en konfliktmægling dér, hvor parterne er parate til — evner — at indgå i en konstruktiv dialog om hændelsen, hvorfor vrede parter bør *sunde sig lidt* og finde sine *egne ben at stå på*, før en konfliktmægling kan komme på tale. Selvom jeg initierer en samtale om 'vrede gerningsmænd', taler koordinator om begge parters vrede, og uddyber, hvad der forventes af parterne i mæglingsrummet:

"[...]det er også ok at have den vrede, ikke også, men på en eller anden vis, så må du ligesom forholde dig til den, når du skal i samtale med en anden[...]det ikke det, du skal bringe med ind i et mæglingsrum. Der skal du bringe fornuften og viljen til også måske at se tingene i et andet perspektiv[...]det skal ikke være sådan, at, at det bliver envejstale. Det skal være kommunikation, dialog.[...]Det er det, det handler om, ikke også. Det er meningsfuld dialog"

(E:5)

Selvom parterne godt må være vrede på hinanden, og at det er i orden at "[...]brændte toppen af[...]]" i et mæglingsrum, skal det være med respekt for den anden, sådan at "[...]man skal komme ud med sin vrede på en konstruktiv måde. Altså, det skal være sagligt og reelt." (E:5). I koordinators samtale med parterne, er det derfor vigtigt, at de udtrykker at være klar til — og villige til — at indgå i mæglingen med deres fornuft og med en respekt for den andens perspektiver. Deraf opstår meningsfuld dialog.

At en konfliktmægling med meget oprevet eller følelsesmæssige parter er *nytteløs* eller ikke *konstruktiv* i forhold til at opfylde hensigten om en 'meningsfuld dialog', kan udtrykke den resultatorientering, Zernova (2007a) beskrev ovenfor. Som vi også skal se i afsnittet nedenfor, beskriver nogle koordinatore, at "[...]det er meget, meget vigtigt i konfliktråd, at der kommer noget godt ud af det." (B&C:8), hvilket altså i dette tilfælde kan betyde, at parterne er i stand til at opnå en konstruktiv, respektfuld samtale om hændelsen. Konfliktrådetsmødet bør altså nå dette mål, og det er koordinators opgave at sikre sig, at parterne ligeledes er motiveret for og evner at nå dette mål.

Samtidig ses det, at parternes følelsesmæssige tilstand vurderes som forudsætning for deres evne til at indgå i mæglingsrummet på en særlig måde. Rose forklarer i den forbindelse, at "*Conduct, speech and emotion have been examined and evaluated in terms of the inner states they manifest[...]*" (Rose 1999:1). Når parterne således udtrykker *magtesløshed* eller høj grad af følelsesmæssighed, udtrykker de noget ukontrolleret eller ikke-konstruktivt ved sig selv, og ved at udtrykke dette overfor koordinator, viser parterne en 'indre sandhed' eller en 'indre tilstand', der nødvendigvis ikke egner sig til at indgå i konfliktrådsmødet forventning om en konstruktiv og respektfuld dialog. Derfor må parterne finde deres *egne ben at stå på* og deres følelser må *bundfælde sig*, før en konfliktmægling kan komme på tale. I dette ses den ny-liberale forventning om, at individet bør være i stand

til at varetage sig selv og vise personlig ansvarlighed og selvkontrol i dets møde med andre. Parterne skal altså bringe deres *fornuft* og *vilje* med ind i mæglingsrummet, og er de ikke i stand til dette, må de forsøge at arbejde på at installere et sådan 'indre panoptikon' og rodfæste deres følelsesmæssige tilstand. På den måde anvender koordinatorene ny-liberale perspektiver til at orientere sig i parternes mentale tilstand, og heraf deres evne til at varetage en dialog i forbindelse med konfliktmæglingen. I Carstens (2002) terminologi ses det ligeledes, at parterne skal *ville* og *gøre*, hvad de kan for at være fornuftige og konstruktive individer. Hvis de ikke *kan* indgå i en konstruktiv dialog om hændelsen, skal de ikke *gøre* det. Indtil nu har vi imidlertid kun set på, hvad parterne skal kunne. I det følgende rettes blikket mod, hvad parterne forventes at *ville* med konfliktrådet.

5.1.3 Motivation

I sin undersøgelse beskriver Carstens (2002) to forståelser af motivation, der træder frem i socialarbejdernes visitation. På den ene side ses en forståelse af motivation som at ville det rigtige, det vil sige at ville det, der er i overensstemmelse med det fælles moralske værdigrundlag. Ud fra dette forekommer motivation ved, at individet lever op til andres forventninger og gældende normer, hvilket Carstens beskriver således:

"Man kan være motiveret for at forsørge sig selv. Man kan ikke være motiveret for at gå på bistandshjælp. Det er tværtimod mangel på motivation."

(Carstens 2002:33)

I nærværende tilfælde kan denne type af motivationsforståelse derfor blandt andet ses som at ville det vi har set ovenfor: den konstruktive dialog. På den anden side ses en motivationsforståelse, der henviser til en indre lyst, at man har 'fundet sig selv' og faktisk udtrykker 'sig selv'. At finde frem til denne form for motivation indebærer dermed, at spørge til den enkeltes egen intentioner med og forståelse af sine ønsker samt de valg og handlinger, denne foretager. Dermed er det personen selv, der definerer, hvilken betydning disse ønsker, valg og handlinger har for ham eller hende (Carstens 2002:33). Når koordinatorenes i det følgende taler om, at parterne *bør* have særlige motivationsfaktorer, er det, i henhold til Carstens, med udgangspunkt i førstnævnte motivationsforståelse. Parterne skal således leve op til et værdisæt, som koordinatorene stiller i udsigt for dem, ud fra deres opfattelse af, hvad der er meningsfuldt at bringe i konfliktrådet. I første omgang handler dette for nogle koordinatører om, at parterne er villige til at se tingene fra et andet perspektiv, idet en mægling ellers ikke vil "[...]være meningsfuldt for nogen af parterne, vel." (E:37). En koordinator giver et eksempel herpå:

"[...]jeg har fulgt op i forhold til, til kollegaen for at høre hans vurdering af deres

egnethed til at indgå i eventuelle mæglingsmøder og han mener, det er helt uden formål at prøve yderligere, fordi ham [nævner den ene part, red.] her, han er totalt fastlåst i sin opfattelse af situationen og striden i det hele taget. Og så skriver jeg til kollegaen 'For at bringe parterne sammen i konfliktråd skal begge parter i striden være villig til at indgå i meningsfuld dialog med hinanden. Det grundlag er desværre ikke til stede, hvorfor vi ikke kan gøre et forsøg i denne sag.' [...]"

(E:37)

Tidligere beskrev koordinator, at parterne skal være klar til og villige til at indgå i en konstruktiv dialog med hinanden, hvilket altså også indebærer en åbenhed overfor, at der findes andre opfattelser af situationen. Skal mæglingen være meningsfuld, nytter det ikke, at parterne kommer til mødet med en fastlåst agenda, fordi "Jamen det ændrer ikke på noget[...]" (E2:1). Derimod vil mæglingen "[...]være påstand mod påstand og skænderi [...]" (E:36). En anden koordinator beskriver ligeledes dette som en vigtig motivationsfaktor for at deltage i konfliktrådet:

"[...]jeg har skrevet hvilke nogle ting jeg[...]synes er uegnet. Og der har jeg, hvor, hvor jeg skriver 'En eller flere parter ikke er klar til at samarbejde om en bedre fremtid'. Og det for eksempel nabostridigheder, hvor at jeg har kontakt til nogle parter, og de vil gerne have løst konflikten, men de vil gerne have ret og det dem, deres intensioner og deres verden, der skal imødekommes. Og, og, og, og dem vil jeg, dem vil jeg anbefale at, at tænke lidt over tingene og så komme tilbage igen, når de egentlig er klar til at sluge en kamel, og klar på [...] ikke at det kun er din vej. Så de sager - er min erfaring - at dem, der simpelthen er forstokkede, de bliver nødt til lige at arbejde lidt med sig selv, fordi det for besværligt for os at tage fat i. Og dem har jeg jo sager af.. En del.[...]"

(F:13)

Begge koordinators fremhæver i citaterne nabostridigheder, hvilket i udgangspunktet er uden for konfliktrådets oprindelige tanke, nemlig at mægle i straffesager. I nabostridighedssagerne er begge parter således både forurettede og gerningspersoner, og deres erkendelsesgrundlag er ofte på et lavt niveau, hvorfor sagerne af andre koordinators ligeledes beskrives som langt mere besværlige at håndtere i konfliktrådet (B&C:20; A:4). Koordinatorerne italesætter i første omgang, at sagerne ikke egner sig, fordi parternes erkendelse og vilje til at tage ansvar for sin rolle i konflikten ikke er til stede. En af koordinators beskriver imidlertid samme situation i forbindelse med en straffesag, hvor gerningspersonen er sigtet for hærværk mod en person, som sigtede mener skylder ham penge. Gerningspersonen har, ifølge koordinator, "[...]kun øje for [...]at få sine penge igen og kan ikke flytte perspektivet til, at det måske kunne være hensigtsmæssigt at møde den anden

part for at få en konstruktiv fremadrettet dialog, der skal føre til, at han ophører med en uhensigtsmæssig adfærd” (E:36). I deres samtale med koordinatorene skal parterne således kunne se mæglingen som “[...]en konstruktiv mulighed[...]”, der måske kan “[...]få folk til at udvide deres horisont.” (E2:2).

Med dette udtrykker koordinatorene også et særligt værdigrundlag, som parterne skal leve op til, og dette kan ses i forlængelse af mæglingsmetodens værdigrundlag, der blandt andet bygger på “en accept af flere virkeligheder”, og at “dialog er ønskelig i enhver konflikt og midlet til at nå målet” (Vindeløv 2013:31). Dialog betragtes dermed som at “[...]stå inde for det, man selv tror på, som man ser verden, og samtidig være parat til at lytte på det, den anden står for.” (Vindeløv 2013:33). Den ‘rette motivation’ for at kunne blive erklæret egnet til konfliktrådet, bygger derfor på koordinatorenes vurdering af, om parterne har viljen til at se tingene i et andet perspektiv, *sluge en kamel* eller være *klar til at samarbejde om en bedre fremtid*.

Dermed ses det også, at parterne skal være indstillet på, at konfliktmæglingen bør føre til en forandring, og dette kan sammenholdes med empiriske studier i socialt arbejde. Järvinen & Mik-Meyer (2003) samt Mik-Meyer (2004) identificerer i deres analyser en *behandlingsdiskurs*, som først og fremmest er præget af en terapeutisk forståelse af klienterne, hvor de professionelle ‘eksperter’ søger at afdække, definere eller diagnosticere klienternes problemer og behov for behandling. Diskursen indebærer imidlertid samtidig en fokusering på klienternes forandringspotentiale, hvor det er klientens behandlingstrængende situation, der skal forandres gennem behandlingen (Mik-Meyer 2004:92). Det betyder også, at klienterne bør have en vilje til forandring og udvikling, og at klienter, der ikke er villige til at samarbejde med de professionelle om at løse situationen ud fra de professionelles optik, anses for at benægte sin ‘sande’ situation (Järvinen & Mik-Meyer 2003:239, Mik-Meyer 2004:102). I forbindelse med koordinatorenes egnethedsvurdering ses også en fokusering på, at parterne skal være villige til at skabe forandring for sig selv og for den anden part ved at deltage i en konstruktiv eller ‘meningsfuld’ dialog i konfliktrådet. Ved at ville *flytte sit perspektiv* opnår parterne altså den forandring i deres tilstand, som — i sidstnævnte tilfælde — kan få gerningspersonen til at *ophøre med uhensigtsmæssig adfærd*. Ved på den anden side ikke at vise vilje til at samarbejde om en bedre fremtid, må parterne ‘arbejde med sig selv’ i den forstand, at de kan vende tilbage, når de har indset deres sande situation eller når de er klar til at acceptere koordinators sandhed. Læg herudover mærke til, at koordinator anvender beskrivelsen at samarbejde om en *bedre fremtid*, hvilket altså også indikerer et normativt udgangspunkt, at konfliktrådet skal forandre parternes tilstand til noget bedre end det nuværende, og at parterne skal kunne se dette potentiale før en mægling kan komme i stand.

I følge Mik-Meyer (2004) er det problematiske ved denne problemforståelse imidlertid, at tilbuddene i høj grad fokuserer på den enkeltes personlige og private situation, uden at forholde sig til den kontekst, der i en given sammenhæng bevirker, at en person handler, som den gør (Mik-Meyer 2004:165). I forhold til koordinatorernes tilgang til egenhedsvurderingen, som jeg i dette og i foregående afsnit har identificeret, fremgår det altså, at koordinatorernes udgangspunkt i parternes udtryk og følelsesmæssige tilstand ikke tager hensyn til koordinators egen position i forhold til at skabe særlige reaktioner eller til den kontekst, hvorunder samtalen forekommer. Derimod er det “[...]ud fra udsagn og ud fra svar når der bliver stillet spørgsmål, så så danner jeg mig sådan et billede af, altså, en parathed eller ikke parathed.” (E:8). På den måde kan koordinatorerne afdække parternes forventninger, motiv og behov for at deltage, og deraf tage stilling til deres egenhed. En anden koordinator udtrykker ligeledes denne fremgangsmåde, dog i et anderledes men beslægtet perspektiv:

“Og hvis ikke de er motiveret til at få noget godt ud af det her, hvis vi kan mærke det – eller hvis de selv siger det – så siger vi bare: ‘vi mener ikke, der er grundlag’, eller sådan noget. Vi er jo visitatorer, så vi kan jo sige, ligesom en læge kan sige ‘Jeg mener altså ikke, at du skal komme herop - når du ringer til lægevagten - fordi du har bare hovedpine, tandpine.’ Så kan vi sige, det vil vi ikke i den her sag, vi mener ikke, der kan komme noget godt ud af det.”

(B&C:8)

Koordinatorerne laver i dette en analogi til lægens diagnosticeringsarbejde, hvor det er lægens opgave at afdække og undersøge patienten mentale og fysiske tilstand, og deraf afgøre behovet for behandling. Samtidig har klienten — i lighed med tidligere — det ubetingede fokus, hvorved lægens egen position ikke spiller en rolle for diagnosticeringen (Mik-Meyer 2004:31). De to koordinatorer, der citeres her er, i lighed med tidligere koordinatorer, primære i visitationen af sager til konfliktrådet. Koordinatorerne beskriver i forlængelse heraf et element, der også ses hos de andre koordinatorer, at “[...]den terapeutiske side, det er faktisk visitators[...]” (B&C:53). Som udgangspunkt anser koordinatorerne det imidlertid som deres primære opgave at vurdere, om parterne er motiveret til, at der kommer noget godt ud af et konfliktråd, hvormed de fokuserer mindre på at afdække parternes behov for at deltage, og mere på, at der kan komme et positivt resultat ud af konfliktmæglingen. I dette ses således også den tidligere omtalte resultatorientering, idet koordinator går ud fra, at “[...]der må helst ikke være nogle konfliktråd, der er dårlige[...]jeg har hørt, at 85% af dem ender med et godt resultat. Og så 15% er dårlige, men, men det skulle helst være nul.” (B&C:46). For at opfylde dette formål afdækker og vurderer koordinator derfor parterne ud fra, om de er motiveret for dette positive resultat, hvilket blandt an-

det betyder at indgå i konfliktrådet uden at “[...]sidde og skændes[...]”, da det som tidligere beskrevet er nyttesløst (B&C:8).

Med dette fremgår det, at den ’rette motivation’ for nogle koordinatorene indebærer viljen til at ville flytte sit perspektiv, ændre adfærd eller samarbejde om en bedre fremtid, mens det for andre indebærer at være motiveret for at opnå et godt resultat. Fælles er det således, at koordinatorene udtrykker, at parterne skal leve op til eller udtrykke de positive forventninger eller værdier, koordinatorene har til, at konfliktrådet skaber ’noget godt’ for dem.

Samtidig ses en lighed til de legitime og illegitime linjer, som Asmussen (2014) har fundet, og det koordinatorene beskriver her. Når konfliktrådet giver god mening for parter, der er villige til og evner at sætte sig ind i den andens perspektiv og samarbejde om en bedre fremtid, kan det sammenholdes med de legitime positioner *den ideelle gerningsmand* og *det barmhjertige* eller *terapeutiske offer*. Dette, idet disse positioner blandt andet udviser forståelse for hinanden og fokuserer på at skabe forandring for sig selv eller for den anden part (jf. afsnit 1.2.6.). Omvendt giver konfliktrådet *ikke* mening, hvis en eller begge parter er forstokket eller meget følelsesmæssig, hvilket er positioner, der kan sammenholdes med *det uforsonlige offer* eller *den vrede gerningsmand*, der positionerer sig mod de roller, de forventes at indtage i konfliktrådet. I lighed med Asmussens fund ses det dermed, at koordinator ’tilbyder’ parterne særlige positioner på samme måde, som konfliktrådsrådet ’tilbyder’ særlige positioner til parterne. Når koordinator således vurderer parternes egnethed, er det ud fra konfliktrådsinstitutionens kulturelle script og sandhedslogikker, som parterne enten kan godtage eller sætte sig op imod. Hvor det hos Asmussen resulterer i frustration på mødet, får det her den betydning, at parterne ikke findes egnede til at deltage. Kan eller vil parterne ikke leve op til det værdigrundlag koordinator stiller i udsigt, er de ikke modtagelige overfor ’konfliktrådsbehandlingen’ eller de *techniques of the self*, som konfliktrådet stiller til rådighed for den enkelte “[...]to act upon our bodies, souls, thoughts, and conduct[...]” (Rose 1999:11).

Andre koordinatorene går ligeledes ind i spørgsmålet om parternes motivation, dog ud fra en anden tilgang. Selvom koordinatorene også her har mere eller mindre positive forventninger til konfliktrådet, er det i højere grad parterne selv, der definerer motivationsfaktorer for at deltage i konfliktrådet. Denne forskel kan samtidig sammenholdes med den distinktion, jeg har lavet i forhold til, om koordinatorene i egnethedsvurderingen anvender perspektiver, der vægter en psykologisk behandlingsorientering — og dermed er ekspert på parterne — eller om de anvender perspektiver, der hælder i retning af genoprettende ret — og dermed går ud fra, at parterne er eksperter. En koordinator beskriver:

"[...]det er underordnet for mig, hvad der driver dig ind i konfliktrådet – om det er vrede, om hævn og om nysgerrighed, om ønsket om at få en undskyldning, om det er et ønske om at stå op sig selv – jeg er fuldkommen, det er ikke vigtigt, hvad det er der får folk ind i konfliktrådet. Fordi når de først sidder der, så tror jeg så meget på processen. Altså så ved jeg, hvad processen kan og det er deri, styrken ligger. Og virkelig også tro på som samfund, at vi skal ikke stjæle konflikter. Vi skal lære folk at håndtere dem selv."

(A:21)

Til forskel fra tidligere fokuserer koordinator her på *processen*, hvorfor motivationsfaktorer ej heller findes væsentlige at afdække før et mæglingsmøde. Også til forskel fra tidligere er koordinators position i visitationsprocessen, der ligner den Hansen (2012) beskriver i *koordinatormodellen*, hvor koordinator følger sagen gennem hele processen. Koordinator indgår dermed i stort set hele visitationsprocessen og er hertil "*[...]uddannet mægler, jeg er også uddannet forhandler, kriseforhandler – så jeg føler mig fuldt ud klædt på til at kunne varetage mægling også.*" (A:5). Dermed har koordinator en baggrund som mægler, og fungerer også som mægler i særlige tilfælde, hvorfor både mæglingsprocessen samt Christies genoprettende retfærdighedsperspektiv sandsynligvis italesættes. I forhold til mæglingsprocessen skriver Vindeløv (2013), at dette er en proces, hvor parterne i begyndelsen befinder sig på hver deres bjerg, og at de i takt med mæglingen nærmer sig hinanden i kraft af den indsigt og forståelse, de får i hinanden. Når koordinator dermed ikke søger at vurdere parternes motivation *før* en mægling, kan det ses som et udtryk for, at koordinator ser det som hensigten at afdække og arbejde med den *undervejs* i mæglingen. Dermed anvender koordinator det genoprettende perspektiv, at parterne ikke nødvendigvis på forhånd er villige til eller i stand til at se tingene fra den andens perspektiv, men at de i kraft af processen flytter sit perspektiv på den anden part og finder fælles grund.

Hertil anvender koordinator Christies (1977) idé om, at samfundet — blandt andet repræsenteret af koordinator — ikke skal tage monopol på eller ansvar for borgernes konflikt, men lade dem deltage i løsningen på den. Derfor beskriver koordinator, at "*[...]hvis parterne gerne vil, så skal jeg jo heller ikke være den, der siger 'Jamen det skal vi ikke'*" (A:19), og selvom det ikke betyder, at alle der har lyst får adgang til at deltage, går koordinator "*[...]rimelig langt.*" (A:19). Koordinator tager derfor udgangspunkt i, at "*[...] i alle de sager, jeg har med at gøre, der strækker og bøjer og... og bruger jeg ordningen inden for alle de rammer, jeg overhovedet kender. Så længe, at det tjener et ordentligt formål.*" (A:5). Selvom parterne også her skal leve op til nogle særlige kriterier, og at konfliktrådet i lighed med tidligere skal tjene et *ordentligt* formål, er koordinator i mindre grad interesseret i specifikke mo-

tivationsfaktorer. Som også Zehr (2005) beskriver det, er det ved at inddrage så mange parter som muligt i løsningen på deres egen konflikt, at “[...]they move toward responsibility and closure” (ibid.:194). Forskellen kan således beskrives ved, at koordinator ikke udelukkende går ud fra, om der kan komme noget godt eller konstruktivt ud af en mægling, men at der meget ofte kan komme noget godt og konstruktivt ud af at lade parterne mødes.

En anden koordinator tager ej heller stilling til parternes motivation på forhånd, og giver et eksempel på en sag, hvor “[...]forløbet viste, at han var ikke [...]parat til det her, altså. Han havde ikke den rette motivation til det.” (D:19). Sagen er en voldssag mellem et tidligere kærestepar, hvor gerningspersonen gennem mæglerens formøder med parterne viste, at han stadigvæk var “[...]ude på at, at bevare noget magt og genere hende og chikanere hende” (D:19). I samarbejde med mægleren vurderer koordinator derfor, at gerningspersonen ikke har “[...]den rette motivation til det her møde” (D:19), og forklarer herefter om sin tilgang:

“Int: Men I er alligevel gået ind i det, ikke. Altså man kan sige, det er ikke sådan en vurdering, man har taget på forhånd.

D: Nej, fordi de er rigtig.. det kan du jo ikke lave sådan en vurdering på forhånd. Altså. Du kan jo ikke bare lige pille hjernebarken ud og så sige ‘Min ven, hvordan ser det så ud for dig derinde bagved?’. Det kan vi ikke, altså. De, det det bliver nogle meget [...] håndfaste vurderinger, vi kan lave med noget misbrug for eksempel eller noget psykisk sygdom eller sådan et eller andet. Og det kommer selvfølgelig også an på, hvordan man er som koordinator, altså, jeg er meget pro det her.”

(D:20)

Til forskel fra tidligere beskrivelser — og hvad der altså adskiller koordinatorene indenfor konfliktrådsdiskursen fra hinanden — vurderer koordinator ikke *på forhånd* parternes motivation, men lader det vise sig i den proces, der forløber i forbindelse med planlægningen og samtalerne med mægler. Dette kan udspringe af koordinators position i visitationsprocessen, der ligner den Hansen (2012) beskriver i *forankringsmodellen*, hvor visitationen primært er lagt ud til sagsbehandlerne på de lokale politistationer samt mægler. Den endelige vurdering af parternes egnethed forekommer dermed ofte hos mægleren, idet “Mæglerne er jo de bedste til at vurdere om, om der er et godt grundlag. Jeg kan lave et indledende bearbejde, finde ud af om personen er psykotisk eller på stoffer eller et eller andet. Det er sådan lidt der, hvor min arbejdsindsats ligger[...].” (D:16). Selvom koordinator også sætter sig mere ind i de komplekse eller alvorlige sager, er det mægleren, der er en central del af egnethedsvurderingen, og derfor er det som udgangspunkt koordinatorens opgave at vurdere sagen ud fra *håndfaste* forhold (D:18,20). Koordinators tilgang er imidlertid stadig, at parternes egnethed må vise sig i den proces, der forløber med de forskellige aktører i visitationsprocessen. Gennem parternes samtale med sagsbehandlerne eller

mæglerne — og i visse tilfælde også koordinator — skal de, ifølge koordinator, hjælpes til at se “[...]’*whats in it for me?*’, altså ‘*jeg kan måske godt få noget ud af det her*’.” (D:13). Dette opnås ved at tage en snak med parterne om “[...]’*hvad er det egentlig dit ønske? Hvad vil du egentlig gerne have politiets hjælp til? Hvad vil du egentlig have, vi gerne skal gøre?*” (D:13). Parterne kan på den måde udtrykke den forståelse, de har af deres ønsker, og dermed om konfliktrådet er et relevant tilbud for dem. I sammenhæng med at koordinator tager afstand fra forestillingen om, at vi kan nå *derind bagved* og hente motivationsfaktorer frem, italesætter koordinator således en anden motivationsforståelse end de tidligere koordinatore, hvor parterne *selv* har ansvaret for at definere, hvilken betydning konfliktrådet kunne have for dem. Koordinator vægter i den forstand parternes egen sandhed ved at tage udgangspunkt i den ‘indre lyst’ de udtrykker i samtalen med aktører i processen (Carstens 2002:33). Forskellen fra tidligere er derfor, at koordinator ikke på samme måde søger at afdække motivation eller behov hos parterne før en mægling, men tager udgangspunkt i, at parterne gerne vil i konfliktrådet, og at deres egnethed eller motivation viser sig i det samspil, parterne indgår i med mægleren.

På trods af de forskelle der har vist sig ovenstående, har jeg valgt at placere koordinatorene under samme diskurs, blandt andet fordi der ligeledes forekommer mange ligheder mellem de to perspektiver og i koordinatorenes beskrivelser. Det er således i koordinatorenes generelle beskrivelser af konfliktrådet, at der forekommer ligheder og det er dem, der rettes fokus mod i det følgende.

5.1.4 Konfliktråd – straf, ansvar og retfærdighed

Inden for såvel behandlingstanken som genoprettende ret anses den retsstatslige straf ikke som en effektiv reaktion på kriminalitet. I mit materiale forekommer derfor også en generel indstilling til, at den traditionelle retsstatslige straf ikke løser de grundlæggede, menneskelige problemer, som den kriminelle hændelse udspringer af eller har medført. For koordinatore, der anvender konfliktrådsdiskursen, er der således bred enighed om, at konfliktrådet ikke handler “[...]’*om straf og alt muligt andet, det handler jo om genopretning på det menneskelige plan*.” (E:15). En koordinator forklarer hertil:

“Altså jeg er meget pro det, altså af den simple årsag, at vi ved jo, at straf virker ikke altså. Den, den straf vi benytter os af den virker ikke og det gør kun - hvis vi tager de unge for eksempel - det gør kun de unge mere hårdkogte og de lærer kun de forkerte typer i fængslet og på alle ungdomsinstitutionerne og så videre. Så uden tvivl ja, der er en, der er en kæmpe forskel i at blive stillet følelsesmæssigt til ansvar for noget og så det retslige ansvar.”

(D:26)

Koordinatorerne argumenterer dermed for fængselsstraffens manglende effektivitet, og at forståelsen af kriminalitet skal findes i en forståelse af *mennesket* bag typificeringen 'gerningsperson' eller 'forurettet'. Dette beskriver en koordinator således:

"Altså jeg har den holdning, at man er gerningsmand, når man begår en kriminel handling eller begår gerningen, men bag gerningsmanden er der et menneske, og kan jeg, kan jeg via konfliktrådet nå det her menneske, så det menneske møder den der forurettet, som også er et menneske bag den forurettede. Det tror jeg er guld værd."

(E:21)

Koordinatorerne argumenterer dermed for individualpræventive hensyn, idet behandling, resocialisering eller genopretningen på det menneskelige plan spiller en afgørende rolle for at forhindre fremtidig kriminalitet. Udgangspunktet er at "[...]der er jo altid, som regel, med mindre folk de virkelig er... ser slanger ud af næsen og er helt blålys, så er der altid en grund til, at folk reagerer som de gør." (A:16), og at "[...]fængsel har jo aldrig været godt for nogen, vel." (G:22). 'Behandlingstilbud' såsom konfliktråd anses dermed som langt mere effektive i forhold til at forebygge kriminalitet, fordi de tager hånd om de menneskelige forhold. I konfliktrådet stilles gerningspersonen følelsesmæssigt til ansvar overfor sine gerninger, hvilket koordinatorerne anser som en langt større ansvar at bære, og dermed mere effektivt i forhold til at forebygge fremtidig kriminalitet:

"[...]rent menneskeligt, der tænker jeg, at det at man bliver konfronteret med den man har gjort fortræd [...] jeg tror det i sig selv er en, er en større opgave end at skulle ind og sidde i spjældet i en periode.[...]jeg har sat mange gerningspersoner derover[i arresten, red.], men jeg har aldrig nogensinde oplevet, at nogen er kommet ud som et bedre menneske"

(E:28f)

Konfliktrådet beskrives i dette som en modsætning til fængselsstraffen og dens effekt på mennesket, særligt i forhold til det faktum, at gerningspersonen stilles *følelsesmæssigt* til ansvar overfor den person, han eller hun har gjort fortræd. Zehr (2005) skriver i lighed med dette, at "*Many offenders are reluctant to make themselves vulnerable by trying to understand the consequences of their action. After all, they have built up edifices of stereotypes and rationalizations to protect themselves against exactly this kind of information[...]*In many ways taking one's punishment is easier." (ibid.:197). Genoprettende retfærdighed stiller sig derfor i opposition til det traditionelle straffesystem, idet kriminalitet anses for at være et forhold mellem de parter, der har været involveret i hændelsen — ikke statens ejendom. Til

forskel fra dette afskriver koordinatorene imidlertid ikke det traditionelle straffesystem, da “[...]straf er en nødvendighed, fordi det giver udtryk for, hvad samfundet accepterer og ikke accepterer.” (E:29), selvom koordinatorene anerkender, at straf ikke kan stå alene (A:1). Tilbud, der tager hensyn til *mennesket bag* eller *historien* er således vigtige, fordi de — til forskel fra fængslet — forebygger fremtidig kriminalitet.

Selvom de to perspektiver tager udgangspunkt i mennesket, retter behandlingstanken sig mod at *forebygge* fremtidig kriminalitet ved at ’fjerne’ årsagerne til gerningspersonens afvigende adfærd, mens genoprettende ret fokuserer på forurettedes behov og på at tilføre forurettede ’selvstyrkelse’ gennem aktiv deltagelse i genopretningen af den lidte skade (Hauge 1996:241, Zernova 2007a:496). Dermed retter behandlingsperspektiver i høj grad fokus på gerningspersonen, og genoprettende ret på forurettede, selvom gerningspersonens rehabilitering også her er et tema. Sandsynligvis i forlængelse af at konfliktrådet ikke er implementeret som et alternativ til almindelig strafforfølgning og dermed ikke tildeler forurettede ansvar i retsprocessen, spiller forebyggelsestemaet en vigtig rolle i koordinatorenes forståelse af konfliktrådet. Dette ses blandt andet i spørgsmålet om konfliktrådet som et alternativ til almindelig strafforfølgning. Omend én koordinator anvender argumentet om, at forurettede tildeles ansvar i strafudmålingen (D:30), anvender de andre koordinatore argumentet om, at konfliktrådet som alternativ til straf kan forebygge fremtidig kriminalitet, især hos de unge og mindre alvorlige kriminalitetstyper. En koordinator forklarer således:

“Altså der skal være noget præventivt i det i forhold til at få – og der tænker jeg hovedsageligt på de unge mennesker – få dem til at ændre adfærd. Og der tror jeg det er svært når man først når op i, du har passeret de 25 år.”

(G:21)

Konfliktrådet er et rum for forandring og læring, hvorfor dette argument bliver afgørende for at lade konfliktrådet være et alternativ til straf. Derfor er det de “[...]helt unge som ikke er blevet helt bevidste om, hvad det egentlig er de laver.” (B&C:15), at konfliktrådet kunne være et godt alternativ til, “[...]fordi det det måske giver en øjenåbner.” (E:29). Skal konfliktrådet indgå som en alternativ til almindelig strafforfølgning, må dette potentiale således kunne opfyldes, og det er altså hos de unge, at dette giver mest mening i kraft af, at de er mere ’påvirkelige’.

Selvom forurettede også har en rolle i konfliktrådet, ses det, at argumentet for at lade konfliktrådet være et alternativ til straf ikke handler om at styrke forurettedes magt, men om at lære gerningspersonen at afstå fra kriminalitet. Forebyggelsesargumentet vejer dermed tungt i koordinatorenes argumentation, hvorfor gerningspersonens kriminalitet i

lighed med Zernovas (2007) undersøgelse kommer i centrum, frem for forurettedes retsstilling. Den overvejende behandlingsorientering i forhold til egnethedsvurderingen kan således ses i sammenhæng med dette, idet argumenterne for egnethed på nogle områder ligger på linje med forebyggelsesargumentet, eksempelvis at konfliktrådet er 'meningsfuldt' når der er potentiale for, at gerningspersonen "[...]ophører med en uhensigtsmæssig adfærd" (E:36). Konfliktrådet betragtes dermed på nogle områder som et forebyggelsesredskab, der i lighed med politiets andre forebyggende redskaber og i lighed med rehabiliteringstilbud, fokuserer på at skabe forandring og udvikling, og altså forebygge recidiv.

5.1.5 Om min position

Koordinatorernes beskrivelse af egnethed til konfliktrådet i konfliktrådsdiskursen skal ikke udelukkende ses som udtryk for et objektive faktum. Fra analysen ses det også, at jeg retter koordinator i en bestemt retning i kraft af mine spørgsmål, eksempelvis spørgsmålene til koordinator om *vrede gerningsmænd* eller parter. Samtidig — og i lighed hermed — spørger jeg ind til *umotiverede* parter, der ikke er *klar til dialog*, hvilket alt sammen retter koordinator mod at anvende en bestemt information eller 'sandhed' fra deres diskursive repertoire (jf. Gubrium & Holstein i afsnit 4.2.1.). På samme måde som jeg har fremhævet koordinators faglighed i forhold til at vurdere parterne ud fra bestemte 'sandheder', spiller min faglige viden ind her. Et af de vidensgrundlag jeg således har taget særligt udgangspunkt i er Asmussens analyser, og mine spørgsmål om *vrede, umotiverede* parter, der ikke er klar til dialog, kan ses som et udtryk for, at jeg spørger efter en særlig forståelse eller 'sandhed', der er kommet til udtryk i Asmussens materiale. Samtidig ses det også, at der ofte forekommer konsensus mellem mine 'sandheder' og koordinatorernes, blandt andet hvor jeg bekræfter koordinator i at have *ramt det forkerte tidspunkt*, hvis gerningspersonen er vred. Yderligere fremgår det af mine interview, at jeg også anvender konfliktrådsdiskursens 'sandhed' eller argument for individualpræventive begrundelser for straf, eksempelvis i forbindelse med en samtale om fængselsstraf, svarer jeg "[...]jeg har også arbejdet meget med indsatte - og de der begrænsninger de sådan møder efter fængslet, lige gyldigt hvilken indstilling de har [...]altså det kan simpelthen være så hårdt." (D:31). På forskellige områder har jeg således været med-producent af de 'sandheder' koordinatorerne her fremfører. I modsætning hertil — som jeg også beskrev i metodeafsnittet — forekom der imidlertid også forhandlinger om 'sandhed' under mine interviews, og dette forekom i overvejende grad der, hvor koordinator anvendte retsstatsdiskursen. Denne skal jeg se nærmere på i det følgende.

5.2 Visitation i en retsstatsdiskurs

Som beskrevet tidligere er formålet med konfliktrådet på den ene side, at forurettede får mulighed for at udtrykke sig overfor gerningspersonen og derigennem bearbejde de negative følger den kriminelle hændelse kan have medført. På den anden side giver konfliktrådet gerningspersonen mulighed for at se og forholde sig til disse følger og øge dennes ansvarliggørelse (Justitsministeriet 2009:3). I en artikel undersøger Shapland, et al. (2006) konsekvenserne ved at placere restorative justice-programmer i et traditionelt retssystem, og viser at disse programmer i høj grad reproducerer de *formelle* positioner, parterne indtager i den traditionelle straffeproses: forurettet og gerningsperson (Shapland, et al. 2006:510). Shapland, et al. argumenterer dermed for, at der sker en begrænsning af den genoprettende rets idealer om en *uformel* og deltagerorienteret proces, hvor retfærdighed opstår 'fra neden', og hvor mæglingsprocessen ikke anses som "[...]a ready-made package of roles, actions and outcomes that can be plucked off the shelf, but has to be [...]made from its basic ingredients by the participants[...]" (Shapland et al. 2006:507). Selvom det danske konfliktråd ikke er et alternativ til traditionel strafforfølgning, som Shapland, et al. her beskriver, indtager parterne altså også på forhånd disse prædefinerede roller. I det følgende fremgår det, at koordinatorene, der anvender retsstatsdiskursen i vurderingen af parterne, fastholder disse positioner og visiterer ud fra retsstatens principper om ansvar, hensigt og skyld.

5.2.1 Gerningspersonens forsætlighed

En af betingelserne for at vi i vores retssamfund kan fordømme den kriminaliserede handling er, at den person, der står tiltalt for gerningen, kan *tilregnes* handlingen. Indenfor retssystemet skelnes der derfor mellem *forsætlige*, *uagtsomme* og *hændelige* gerninger (Greve & Langsted 2011:53). Forsætlige lovbrud straffes hårdere end uagtsomme lovbrud, idet forsætlighed tyder på større samfundsfarlighed hos lovovertræderen end uagtsomme lovbrud (Greve & Langsted 2004:64). I det følgende skal vi se, at nogle koordinatorene anvender denne skelnen i vurderingen af gerningspersonens egnethed til konfliktråd. En koordinator beskriver eksempelvis i forbindelse med sager om indbrud, der udvikler sig til røveri:

"[...]og det kan sagtens være et, en mulighed for en konfliktmægling, hvor, hvor gerningsmanden egentlig bare havde... til hensigt at stjæle nogle ting. Altså værdier, og så væk. Uden at skulle konfronteres med nogen mennesker, men lige pludselig så står han der og der går panik. At han så fortryder, ikke, fordi det var jo ikke det, der var hensigten. Det kan være en god, der kan være en god baggrund der."

(G:19)

Med udgangspunkt i gerningspersonens forsæt til forbrydelsen, vurderer koordinator, om der er *god baggrund* for en konfliktmægling. Tidligere fremgik det at koordinator i særlig grad vurderer om forurettede *rent mentalt* er klar til at indgå i en konstruktiv dialog, og her ses det, at koordinator også ser på gerningspersonens hensigt med forbrydelsen i sin egnethedsvurdering. Koordinator går dermed ud fra, at der kan være grund til at vurdere gerningspersonens egnethed, hvis personen har planlagt og “[...]udvælger den forurettede sådan med omhu[...]” (G:18), eftersom det er en skærpende omstændighed (G:18,17). Dette uddyber koordinator således:

“Hvis det virkelig er et planlagt hjemmerøveri[...]så takserer domstolene det lidt hårdere[...]helt uskyldige mennesker, som hvor der vælter to eller tre ind og, fordi der nu er lys og man kan se [der, red.]går et gammelt menneske rundt inde i huset[...] Det også en skærpende omstændighed[...]fordi det bare helt almindelige borgere, ikke, som burde være sikker i eget hjem[...]”

(G:18f)

En anden koordinator beskriver i lighed hermed, at i sager, hvor gerningspersonen har haft “[...]et vist gran af manglende forsæt [...]” er rigtig fine, fordi “[...]der er jo egentlig ikke nogen, der ville gøre nogen noget ondt.” (F:22)(F:15). Denne koordinator beskrev tidligere, at være særlig opmærksom på om forurettede kan få noget ud af det. I forhold til gerningspersonen “[...]tænker jeg mere i forhold til, kan de bidrage med noget så forurettede får noget ud af det? Og så er biproduktet, hvis gerningspersonen også kan få noget ud af det[...]” (F:5). I forlængelse af retsstatens graduering af gerningspersonens hensigt med forbrydelsen, italesætter koordinatorene i dette en større skepsis overfor nogle gerningspersoner, samtidig med et overvejende fokus på forurettede. I eksemplet ovenfor om hjemmerøveriet anvender koordinator hertil Christies beskrivelse af *The Ideal Victim*, der som beskrevet besidder fem særlige egenskaber. I eksemplet er offeret i første omgang svagt i kraft af at være *et gammelt menneske*, der dernæst udøver et respektabelt ærinde i forbindelse med kriminaliteten, og er på et sted, det umuligt kan bebrejdes for at være. Begge disse egenskaber ses i kraft af, at offeret er en *helt almindelig borger*, der ikke har gjort andet end at være i sit eget hjem. Slutteligt er gerningsperson stor og slem, idet denne udvælger og forsætligt overfalder det uskyldige og ukendte offer (Christie 1986:19). Når koordinator således anvender det idealtypisk offer i sit eksempel, konstrueres samtidig en forestilling om en idealtypisk gerningsperson, der, ifølge Christie, moralsk set er sort i modsætning til det hvide offer (Christie 1986:26). Ud fra lovbruddet konstruerer koordinatorene således gerningspersonernes karaktertræk, og afhængigt af dette vurderes dennes egnethed og moralske evner til at indgå i en konfliktmægling. I lighed med retsstatstanken om at straf skal ifaldes ud fra graden af den enkeltes tilregnelighed med lovbruddet, vurderer ko-

ordinatorerne altså gerningspersonen i omvendt forstand, hvormed de egner sig bedst jo mindre tilregnelse, de har haft med lovbruddet. En anden koordinator italesætter ligeledes gerningspersonens egnethed i denne forstand og beskriver forskellige typer af gerningspersoner, der henholdsvis 'giver god mening' at afholde konfliktråd med førdommen er afsagt og andre, der ikke gør.

"[...]og rockeren kan jo godt træffe at anvende det her konfliktråd bare for at komme ud af spjældet, ikke også?

Int: Altså på udgang, eller hvad?

H: Ja på udgang eller bare for at få lov til at komme i, deltage i det eller han overfor dommeren kan sige: 'Jamen jeg ha.. jeg har sagt undskyld. Jeg mener det også' [...] Rockeren kan godt finde på at trække det her, bare lige en anelse, sådan at vi henne efter dom[...]Men to ungesvende, der har mødt hinanden i Jomfru Ane Gade, slået hinanden på tuden. Dem gør jeg det gerne ved inden dommen, fordi her har man chancen for at sige: 'Det her det var simpelthen, fordi jeg var stangvisnen, ikke også. Eh, jeg havde taget lidt narkotika, jeg er jo frygtelig ked af det.' [...] så kan du godt se, så giver det her en god mening, fordi hvis det to ungesvende, der er lige gode om det får talt om det her inden, så mener jeg, at de har opfyldt det, det essentielle i et konfliktråd, at man får sagt undskyld til hinanden og man mener det."

(H:6)

I lighed med tidligere koordinators karakteriserer koordinator forskellige gerningspersoner, der egner sig forskelligt til konfliktrådet. I forbindelse med egnethedsvurderingen er koordinator imidlertid sjældent i kontakt med parterne, idet koordinatoren læner sig op ad sagsbehandlerens vurdering og sagens afhøringsrapporter i sin vurdering af, om det giver mening for parterne at mødes (H:9,11). Koordinator indgår derfor i visitationsprocessen i lighed med Hansens (2012) *forankringsmodel* ud fra rationalet om, at det er den politibetjent, der sidder overfor parterne og "[...]mærker dem på maven" (H:28), der bedst ved, hvad de har brug for og dermed, om konfliktrådet vil være gavnligt for dem (ibid.). Hvis det er en "spektakulær" sag, der kan give sammenstød mellem parterne, ringer koordinator dog parterne op "[...]og hører efter, hvordan de ser ud." (H:6). Selvom koordinator således tilser og vurderer sagen, er det med udgangspunkt i sagsbehandlerens vurdering, hvorfor koordinators beskrivelse skal ses som et udtryk for den egnethedsvurdering, der foretages i samarbejde med den lokale sagsbehandler.

I denne vurdering skelnes altså også mellem gerningspersontyper, og koordinator forklarer yderligere, at vurderingen af gerningspersonens egnethed tager udgangspunkt i dennes kriminalitetshistorie, hvor "[...]en mere hardcore kriminel, en som har kendt med 37 voldssager i forvejen, ikke også. Altså så pludselig vil sige undskyld til en af sine ofre heri, så har

jeg måske ikke den helt stor tillid til han mener det seriøst. Vel." (H:7). I sammenhæng med koordinators beskrivelse ovenfor om rockeren, ses en forståelse af, at mere kriminaliserede gerningspersoner har mindre sandsynlighed for at ville undskylde oprigtigt for sin handling, muligvis fordi koordinator antager, at den er begået med større forsætlighed eller overlæg. På den anden side er de to *ungesvende*, der i påvirket tilstand slår på hinanden, mere troværdige i forhold til at ville undskylde overfor hinanden i et konfliktråd. Christie beskriver dette scenarie som *the not-so-ideal offender*, idet vold mellem mænd ofte udspiller sig på offentlige steder, og hvor begge parter er under påvirket tilstand. Samtidig er det uklart, hvem der initierede den voldelige handling, hvorfor "[...]this gives a most unsuitable image of the perpetrator." (Christie 1986:26). Når koordinator dermed beskriver, at parterne er *lige gode om det*, beskriver han således denne ikke-ideelle gerningsperson, der på den anden side indgår i en hændelse med et ikke-ideelt offer. I kontrast til rockeren eller den meget kriminaliserede gerningsperson, opstiller koordinator ideelle typer for, hvem der er mest sandsynligt vil undskylde for sin gerning og dermed egne sig til konfliktrådet.

Et andet element, der dermed også er interessant i koordinators beskrivelse er, at *det essentielle* i konfliktrådet er, at man får sagt *undskyld til hinanden og man mener det*. I lighed med det, der fremgik i forbindelse med konfliktrådsdiskursen, skal parterne også her italesætte særlige motivationsfaktorer, der imidlertid i dette tilfælde handler om, at gerningspersonen alene påtager sig skylden for sin gerning og undskylder for den. I dette fremtræder Asmussens (2014) syndsforladelsesdiskurs, hvor gerningspersoner, der positionerer sig som *den eksemplariske gerningsmand* ved at fremstå erkendende, angrende og undskyldende overfor forurettede, italesætter en legitim linje i konfliktrådet, der støtter op om konfliktrådets definition af situationen (Asmussen 2014:137,139). Selvom jeg således finder samme elementer af Asmussens syndsforladelsesdiskurs her, ser jeg det ikke udelukkende som en del af den genoprettende retfærdigheds neoliberale 'bodsgang', men også som en del af retssystemets kategorisering af parterne i særlige dikotomier. I det følgende rettes blikket mod denne opdeling af parterne og mod koordinators hensigt om, at der bliver sagt undskyld.

5.2.2 Forurettedes ret, gerningspersonens skyld

Idet store dele af retsprocessen handler om at determinere skyld og ansvar for den kriminelle hændelse, placeres dette i retsstatsdiskursen i enten-eller-termer (Zehr 2005:66). Dermed opdeles parterne i dikotomiske kategorier, og det er altså dem, der træder frem i det følgende.

I analysedelen om konfliktrådsdiskursen beskriver en koordinator, at konfliktrådet

først og fremmest handler om, at forurettede får noget ud af det, hvorfor koordinator er mindre “[...]skeptisk med hensyn til om, om de [gerningspersonerne, red.] kan få noget ud af det.” (F:6). Derfor er sager “[...]hvor gerningsmanden er ligeglad eller ikke kan tilføje noget konstruktivt [til forurettede, red.]” (F:14) ikke egnet til konfliktrådet, eftersom “[...]en vigtig del af helingsprocessen, det er at fornemme, at den [gernings-, red.]personen har gjort uretten, oplyser det til den anden, at, at det min skyld, at du har det sådan.” (F:17). Ud fra dette perspektiv, synes det således også at være centralt for koordinatoren, at

“[...]det vigtigste, det er at man ikke er ligeglad eller har modstand[...]Og det, der er da nogen konfliktråd, der ikke bliver til noget fordi jeg fornemmer, at personen der sidder i den anden ende synes, at det den andens[forurettedes, red.] skyld alligevel, altså ‘Kraftedeme også en idiot’[...]”

(F:18)

I forlængelse af formålet med konfliktrådet, bør gerningspersonen derfor indgå i mæglingsrummet med den indstilling, at hjælpe forurettede til genoprejsning og hertil påtage sig skylden for gerningen. I afsnittet ovenfor beskrev en anden koordinator i lighed med dette, at *det essentielle i konfliktrådet* er, at der bliver sagt undskyldt. Dette uddyber koordinator i det følgende:

“[...]det også så superdejligt at få nogle af dem her, der er, der er ordentlige, hvor man har[...] en gerningsmand der[...]virkelig kan se det her, at det er, at det en uheldig bane, man er slået ind på. Ikke også. Fordi som vi snakkede om før, det hedder jo skyld og skam, rent faktisk. Amerikanerne de har taget det til, til – hvad skal man sige – de har da ført det ud i ekstremerne, sådan at hvis man har røvet eller stjålet fra en butik, så får man sådan et skilt på, og så står der: ‘Jeg er en tyveknægt, jeg har stjålet den her butik’, så skal man stå udenfor i 14 dage. Det måske sådan lige i overkanten til danske forhold, kan du godt se, men her får man trods alt en chance for at sige undskyldt til dem. Ikke også.”

(H:18)

I første omgang er det således væsentligt for koordinator, at gerningspersonen ikke kun erkender at have begået forbrydelsen, men også er villig til at undskylde eller angre sin skyld overfor forurettede. Som beskrevet betragter Asmussen dette som gerningspersonens legitime positionering i konfliktrådet, hvor denne viser vilje til at bekende sine synder, lægge sit tidligere syndige liv bag sig og leve et anstændigt liv. Gennem sin bodsgang kan gerningspersonen — synderen — bryde med sit hidtidige selv og blive ‘levende igen’ (Asmussen 2014:53,137). I koordinators beskrivelse om, at det er *superdejligt* at få gerningspersoner, der er *ordentlige* og som kan se, at det er en *uheldig bane man er slået ind*

på, ses således en meget klar lighed til Asmussens analyser. Samtidig kan koordinators eksempel med tyveknægten, der udstilles for offentligheden, ses som synderens bodsgang, der altså skaber en analogi til den bodgang, konfliktrådet stiller til rådighed. Det er imidlertid også her, at koordinators analogi adskiller sig fra både Asmussens analyser og fra den generelle konfliktrådsdiskurs. På den anden side er det nemlig hensigten i syndsforladelsen, at udvise barmhjertighed og medlidenhed med synderen, hvorved ikke kun gerningspersonen frigøres fra sine synder, men også forurettede selv frigøres fra sine 'indre dæmoner' (Asmussen 2014:204). Når koordinator derfor beskriver, at konfliktrådet læner sig "[...]voldsomt meget op ad det amerikanske system, der hedder skyld og skam." (H:12), ser vi i første omgang et overvejende fokus på gerningspersonens skyld og motivation for at undskylde, og i mindre grad på den forurettede. Altså, på samme måde som retsstaten opretholder en asymmetri mellem parterne ved at fokusere på gerningspersonens skyld og straf, og i mindre grad på forurettedes behov og ønsker i forlængelse af at være udsat for lovbruddet (jf. Christie 1977).

Dernæst er følelser såsom skam ofte en stor del af den genoprettende proces, fordi "[...]emotions such as empathy, remorse and guilt lead to feelings of shame (in the offender) and it is the resolution of these emotions and feelings that creates the opportunity to acknowledge, apologize to and produce reparation for the victim." (Shapland, et al. 2006:513). Den australske kriminolog og fortaler for genoprettende ret, John Braithwaite, definerer skam som "all processes of expressing disapproval which have the intention or effect of invoking remorse in the person being shamed and/or condemnation by others who become aware of the shaming" (Braithwaite i Lilly 2007:139). Skam kan imidlertid både inkludere og ekskludere gerningspersonen. *Disintegrative shaming* stigmatiserer og ekskluderer således gerningspersonen, idet denne fordømmes og stigmatiseres som en kriminel, der ikke har adgang til tilgivelse eller deltagelse i samfundet. *Reintegrative shaming* inkluderer derimod gerningspersonen gennem fordømmelse af handlingen samtidig med forsøg på at reetablere gerningspersonen i samfundsfællesskabet igen. I lighed med Asmussens syndsforladelsesdiskurs, beskriver Braithwaite således:

"While degradation ceremonies are about the sequence disapproval – degradation – exclusion, reintegration ceremonies are about the sequence disapproval – non-degradation – inclusion."

(Braithwaite 1994:141)

Dermed betegner Braithwaite det traditionelle straffesystem som en 'degraderingsceremoni', der til forskel fra reintegrerende ceremonier — såsom mæglingmøder — ekskluderer gerningspersonen fra samfundet ved udelukkende at påføre denne skyld og

skam. I koordinators beskrivelse udtrykkes således denne form for degraderingsceremoni, hvor gerningspersonen udelukkende stilles offentligt til skue for skam. Dette ses ligeledes i koordinators forslag om at indføre det til retssalen:

"[...]Fordi hvis du tager en retssag, og, og den her gode mand han blive dømt for indbrud. Hvem sidder i en retssal og kigger på det her? Anklageren, forsvarer, den sigtede. [...] han ser aldrig den forurettede. Aldrig. Hvordan tror du, han ville have det ved, hvis han havde lavet 10 indbrud, der sad 10 forurettede nede på den bagerste række og kiggede på ham?"

Int: Mmm..

H: Kan du se det? ikke også. Det kan jo være en metodik man kunne godt, kunne anvende lidt, set i relationen til skyld og skam."

(H:31)

Ud fra Braithwaites teori er dette som sagt en degraderingsceremoni, der i lighed med retsstatens formål med straf, fordømmer og stigmatiserer gerningspersonen (Braithwaite 1994:141). Selvom koordinator dermed på den enes side anvender de samme ideer, der ligger til grund for konfliktrådet, er det på den anden side med den retsstatslige idé om, at gerningspersonen erkender sin skyld og tilføres skam eller pine i forbindelse med samfundets reaktion på lovbruddet. Som også før beskrevet italesætter koordinator dermed ikke den del af processen, som i Braithwaites optik er afgørende for gerningspersonens reetablering i samfundet:

"In a reintegration ceremony, disapproval of a bad act is communicated while sustaining the identity of the actor as good. Shame is transmitted within a continuum of respect for the wrongdoer."

(Braithwaite 1994:142)

Forskellen mellem den retsstatslige beskrivelse af gerningspersonens egnethed til konfliktråd og den, der fremgik tidligere i forbindelse med konfliktrådsdiskursen, er således at gerningspersonen fastholdes i, at have gjort uret mod forurettede og altså i mindre grad italesættes som et *menneske bag* den tildelte kategori. Koordinators udgangspunkt kan imidlertid ses som et udtryk for den holdning, at konfliktrådet er etableret for forurettedes skyld, og for at denne oplever genopretning:

"Jeg vil ikke have, at den forurettede endnu engang får et nederlag. Det simpelthen det, hele mit projekt det går ud på: den forurettede skal beskyttes. Der er ingen andre steder, man tager hensyn til den forurettede. Der er ikke nævnt den forurettede med et eneste ord. Man giver sigtede ture til Sverige i fængslerne, fordi at de nu, eh, skal

ind og blive – hvad skal man sige – resocialiseret. Man kyler sin kæreste ud fra 3.sal, får en tur hos Claus Meyer, kommer i et t... landsdækkende TV-show. Hende der er røget på gulvet, hun sidder stadigvæk hjemme og har det dårligt. [...] Her skal vi have de forurettede op og hænge. Højere end gerningsmanden. Og det det, det mit mål nr. 1”

(H:7)

Tidligere beskrev en anden koordinator i lighed hermed, at vurderingen af parterne hovedsageligt gik på om forurettede fik noget ud af det, og i ovenstående ser vi på samme vis et overvejende fokus på, at forurettede ikke oplever re-viktimisering i konfliktrådet. Konfliktrådet er dermed forurettedes ret, og har til hensigt, at få *den forurettede op og hænge. Højere end gerningsmanden*. Christies tanker om at styrke særligt forurettedes deltagelse i retsprocessen italesættes således her. I den traditionelle retsproces rettes fokus i høj grad mod gerningspersonens handlinger og på hvilken måde, den lidte skade kan gengældes med udgangspunkt i, at staten kan beskytte forurettede i processen ved at behandle parternes sag (Christie 1977:3, Shapland, et al. 2006:518). Derfor er det interessant, at koordinators *projekt* er, at beskytte forurettede mod re-viktimisering i konfliktrådet, fordi koordinator dermed sidestiller sin position med den beskyttelse retsstaten udøver, når de behandler forurettedes sag ved retten. Når koordinator hertil beskriver, at forurettede *skal op og hænge højere* end gerningspersonen, implicerer det Zehrs (2005) begreb *gengældelsesretfærdighed*. Idet retsstatens primære mål er at determinere skyld og dernæst at påføre den skyldige smerte, som respons på den kriminelle handling, søger samfundet, i følge Zehr, at reducere gerningspersonen til det niveau, forurettede er reduceret til i forbindelse med den kriminelle gerning (ibid.:78). Zehr skriver:

“Also, retribution seeks to right the balance by lowering the offender to the level which the victim has been reduced. It tries to defeat the wrongdoer, annulling his or her claim to superiority and confirming the victim’s sense of worth”

(ibid.:193)

Ud fra en ide om gengældelse, forekommer forurettedes ’genopretning’ altså i kraft af, at gerningspersonen oplever ydmygelse eller pine i forbindelse med den påførte straf. Selvom koordinator taler om, at forurettede *skal op og hænge*, er det ud fra den modsatte optik, som beskrevet af Zehr. Koordinator italesætter således på forskellige områder formålet med konfliktrådet, om end det er med udgangspunkt i de retsstatslige positioner som gerningspersonen og forurettede indtager og med dertilhørende forventninger til deres handlinger og til konfliktrådets udfald. I det følgende rettes blikket mod de forståelser af straf, ansvar og retfærdighed, som koordinatorenes beskrivelse udspringer af,

hvilket ligeledes skal bidrage til at se de forskelle, der er mellem egnethedsvurderingen i retsstatsdiskursen kontra konfliktrådsdiskursen.

5.2.3 Konfliktråd — straf, ansvar og retfærdighed?

I det følgende retter koordinatorene i særlig grad blikket mod, hvordan samfundet retfærdigvis bør behandle et lovbrud, og dermed i mindre grad mod det, der fremgik af konfliktrådsdiskursen; hvordan vi som samfund forebygger, at gerningspersonen begår nyt lovbrud. Som beskrevet er udgangspunktet i en retsstat, at retfærdighed kommer 'fra oven' gennem den neutrale dommers behandling af straffesagen ud fra givne retsregler. I forlængelse af dette sår flere koordinatorene tvivl om forurettede skal pålægges ansvaret for at tage stilling til, hvad der skal ske med gerningspersonen. En koordinator beskriver således, at forurettede ikke skal have magten til at bestemme gerningspersonens retsforfølgelse, fordi

"[...]det jo en svær situation at stå i, fordi hvis man virkelig har brug for at deltage i konfliktrådet[...]jamen så får man måske ikke det med, fordi man vælger at det vigtigst for en – at man tror det vigtigst for en – at få den anden straffet. Og måske i virkeligheden er det bedst, at deltage i konfliktrådet for at blive hel igen, ikke. Og det ville jo være en træls situation at skulle stå i som forurettet. Også at, at så ville man tænke 'Arh, hvis jeg nu siger nej. Kommer gerningsmanden så ikke efter mig? fordi så får han en hårdere straf eller et eller andet'.

Int: Men hvis man.. Det har jo kørt i Norge på den måde, ikke.[...]

F. Jo. [...] der kan frygten jo lidt være, at gerningsmanden siger, det vil han gerne 'uh, han er virkelig ked af det, han har gjort. Deltage i konfliktrådet? selvfølgelig skal jeg det!', og når de så er der, så de jo pisse-røv ligeglade."

(F:29)

I koordinators perspektiv bør forurettede ikke have magt til at bestemme over retsforfølgelsen af gerningspersonen, idet den dermed vil afhænge af, hvad forurettede *tror* er vigtigst for sig selv. Samtidig indebærer det en risiko for pression fra gerningspersonens side, og for at denne vil deltage på skrømt. Som beskrevet indledningsvist blev samme argumentation fremsat i det lovforberedende arbejde for ikke at lade konfliktrådet være et alternativ til almindelig strafforfølgning (jf. afsnit 1.2.1.). At tildele forurettede et ansvar i forhold til gerningspersonens retsforfølgelse bryder i denne optik med de grundlæggende straffeprocessuelle principper om, at straf anses for at være en anliggende mellem staten og den, der har begået lovbruddet (Justitsministeriet 2008:111). Ud fra det retsstatslige princip om *lighed for loven*, argumenteres der dermed for, at den retfærdige behandling af

et lovbrud udøves 'fra oven' i kraft af statens magtudøvelse gennem en *neutral* dommer. Argumentet der ligeledes fremsættes om, at gerningspersonen deltager *på skrømt* — både her og i det lovforberedende arbejde — udtrykker en opfattelse af gerningspersonen som en risikokalkulerende aktør, der kan finde på at anvende konfliktrådet til at undgå almindelig strafforfølgning. En koordinator beskriver i lighed med dette, at "[...]jeg kan godt ligge mit ansigt i de rigtige folder, og sige undskyld til dig, hvis jeg slipper for straf." (H:28). Ved at lade konfliktrådet erstatte almindelig strafforfølgning, opstår muligheden altså for, at gerningspersonen 'slipper for billigt' eller 'slipper for straf', hvormed retsstatens udgangspunkt, at straf skal være en retfærdig gengældelse af lovbruddet, ikke opfyldes. Dette italesætter flere koordinators ligeledes:

"Der skal man nok gå hen og sondre, at skal han slippe af sted med det ved at indgå en kontrakt om en konfliktmægling? Så tror jeg måske, man kunne risikere[...]at der kunne sidde nogle forurettede tilbage med en fornemmelse og en smag i munden af, at fordi han nu har sagt undskyld og angre og ting og sager, skal han så ikke straffes? Det fandeme for billigt."

(G:21)

Skal konfliktrådet således indføres som alternativ til straf, må man "[...]gå ind og overveje, opveje, groven af [...] den kriminalitet der er lavet[...] (G:21), eftersom gerningspersonen ellers kunne slippe for 'billigt'. Selvom dette ikke i udgangspunktet adskiller sig fra, hvad andre koordinators beskriver, udtrykker koordinator til forskel fra tidligere, at konfliktrådet er et *billigt* alternativ til almindelig strafforfølgning. Dermed er det ikke nødvendigvis et større ansvar at imødegå sammenholdt med det retslige ansvar, hvilket en anden koordinator ligeledes beskriver:

"Jeg kunne egentlig godt tænke mig det, vil jeg næsten sige - ikke bare forestille mig, men godt tænke mig - at det afløste straf. [...]Men det skulle jo ikke bare være sådan, at man kunne gå rundt og lave alt hvad helvede man ville og så bare gå hen i konfliktrådet og sige undskyld og så er den klaret. Så det er en vanskelig problematik. Men, men altså, og det ville være svært at sætte grænserne sådan lige, hvor er det nu at vi skal straffe og hvor er det vi kan nøjes med et konfliktråd?"

(B&C:15)

Selvom konfliktrådet godt kunne afløse "[...]de bagatelagtige sager og sige 'vi kan godt overleve, at der nøjes med et konfliktråd her'." (B&C:48), anses konfliktrådet som en måde at undgå straf. Dermed anses det ikke som en hensigtsmæssig reaktion på de lovbrud, der fortjener samfundets gengældelse. På samme måde som før ses der også her et overvejende fokus på gerningspersonen, når konfliktrådet som alternativ kommer på tale, frem

for det genoprettende fokus på at tildele forurettede magt i retsprocessen. Til forskel fra tidligere italesætter koordinatorene imidlertid her almenpræventive hensyn, idet *man* ikke bare skal *gå rundt og lave alt hvad helvede man ville* og så slippe med at undskylde i konfliktrådet. Begrundelsen for straffen er således, at man ikke slipper let ved at begå lovbrud, hvorved almenpræventive begrundelser for straf forekommer. Dette, idet straffens funktion er at afskrække eller opdrage borgerne til at handle efter og holde sig indenfor de love og regler, samfundets har opstillet. I forlængelse af dette udtrykker en koordinator ligeledes forebyggelse og resocialisering som en 'fordel' for gerningspersonen, og at vi, ved at tildele ham eller hende for mange af disse fordele, kan komme til at gå på kompromis med vores — samfundets — retfærdighedssans:

"[...]Vi har jo en retfærdighed i Danmark, der siger, laver man noget snavs så skal man straffes. Sådan er systemet jo. Det samfundets hævn.[...]Nu siger vi, han har deltaget i et konfliktråd. Hvis vi kigger på det sådan rent, rent forebyggelsesmæssigt, så kan jeg se: her vil det være super smart.[...]Han har fået sagt undskyld til sit røverioffer. Han bliver uddannet, og bliver en ny god samfundsborger i stand til at betale skat. Kan du se det? Det synes jeg er en pisse-god idé, indtil der var en der sagde til mig: 'Jamen min dreng, han kan jo heller ikke få en læreplads. Skal han virkelig lave et røveri for at få det?'. Kan du se det? Det problematikken i det her. Det er, vi rent faktisk gerne vil sørge for, at ham her han ikke lander som super-god røver, fordi inde i spjældet, der lærer han kun de dårlige ting. Han skal heller ikke have en for stor fordel i det her, vel[...]"

(H:14)

Selvom forebyggelse og alternative straffeforanstaltninger kan være en *god idé* i forhold til at hjælpe gerningspersonen, skal straf stadig iværksættes som samfundets *hævn* i forbindelse med lovbruddet. Gerningspersonen må således ikke få en fordel i forhold til andre borgere, idet samfundet skal *gengælde* lovbruddet for at opnå retfærdighed. Idet kriminalitet er et udtryk for det rationelle, risikokalkulerende individs valg og handlinger, skal den enkelte også stå til ansvar overfor det samfund, han eller hun har forbrudt sig mod. Selvom koordinatorene, der anvendte konfliktrådsdiskursen, også finder straf nødvendigt for samfundet og går ind for, at de mere alvorlige sager ikke skal håndteres i konfliktråd som alternativ, ses der altså forskellige perspektiver på gerningspersonen og på, hvilke foranstaltninger, der virker overfor henholdsvis *mennesket* eller den risikokalkulerende gerningsperson.

5.2.4 Om min egen position

Tidligere fremgik det, at jeg på forskellige områder anvendte konfliktrådsdiskursens 'sandheder' om egnethed og straf. I nærværende analysedel har jeg i højere grad forhandlet med koordinatorene om, hvad der er sand eller falsk viden, eksempelvis i analysens sidste del, hvor jeg udfordrer koordinator i dennes opfattelse af at lade konfliktrådet erstatte almindelig strafforfølgning. På koordinators betragtning, at forurettede kan opleve pression, svarer jeg, "*det har jo kørt i Norge på den måde*", hvilket koordinator igen udfordrer med argumentet om, at gerningspersonen kan finde på at deltage på skrømt. I modsætning til, hvad jeg beskrev i metoden, opnår koordinator og jeg i dette ikke konsensus eller retter ind i sammen *linje for situationen*, men opretholder hver vores 'sandhed' om konfliktrådet som alternativ til straf. I dette bliver det derfor tydeligt, at koordinatore og jeg — under de interviews, hvor koordinator i overvejende grad har anvendt retsstatsdiskursen — kæmper om at fastsætte sandheden. På den måde spiller mine spørgsmål og betragtninger på konfliktrådet ind i interviewene, hvorfor jeg også her retter koordinatorene mod at anvende en særlig information fra deres diskursive repertoire. Gennem vores interaktion fremhæver koordinatorene altså noget frem for noget andet i kraft af min respons på deres svar. Samtidig bliver det også tydeligt i de tilfælde, hvor der ikke er konsensus om 'sandheden', at egnethed til konfliktrådet ikke er én naturgiven 'sandhed', men at vi går ud fra forskellige opfattelser af rigtigt og forkert. I det følgende er det derfor hensigten at diskutere dette med udgangspunkt i Foucaults magtbegreb.

6 Et magtfuldt møde

For Foucault er magt produktiv. Som beskrevet indledningsvist sætter magten sig i det moderne samfund ikke igennem som en tvingende magt, der undertrykker individer, men som en magt, der gennemsyrrer samfundets 'hårfine forgreninger' (Järvinen, et al. 2002:10). Magt udøves fra det Foucault kalder strategiske positioner, og magthandlinger betragtes som en følge af rationel kalkulering på baggrund af givne 'sandheder' (Nilsson 2009:81). For nærværende speciale er dette således relevant. Først og fremmest fordi det fremhæver, at magtudøvelse ikke er enkelte individers undertrykkelse af andre, men en del af det sociale netværk af relationer. Der findes altså ikke magtfrie relationer (Nilsson 2009:87). Samtidig understreger det, at selvom nogle personer kan have en mere fordelagtig position for at udøve magt – i dette tilfælde koordinatorerne, fordi de har støtte at hente i de bureaukratiske strukturer – så udøves magten på baggrund af givne 'sandheder', der ikke fremgår eksplicit af det sociale møde, men ofte er usynlig og uigennemskuelig for parterne (Nilsson 2009:83,89).

Som analysen har vist, udøves egnethedsvurderingen ligeledes ud fra givne 'sandheder' om rigtig og forkert adfærd, hvorved dele af koordinatorernes praksis kan ses som udtryk for Foucaults usynlige 'magt i det små'. Dette, også selvom en række aspekter af den magt koordinatorerne udøver, er et udtryk for legal magt- og myndighedsudøvelse. For de fleste koordinatorer gør det sig således gældende, at parterne skal leve op til et bestemt værdisæt i visitationsforløbet, som koordinator finder relevant for at indgå i konfliktrådet. Foucault skriver hertil, at magt ikke fungerer "*[...] ved hjælp af retten, men ved hjælp af normaliseringen, ikke ved hjælp af afstraffelsen, men ved hjælp af kontrollen — som udøves på niveauer og i former, som overskrider staten og dens apparater.*" (Foucault i Nilsson 2009:85). Gennem normaliseringsprocesser tilpasses og disciplineres individet mod en særlig adfærd, der opfattes som den korrekte adfærd. Dette implicerer samtidig en moralsk disciplinering af borgerne, der forventes at leve op til disse 'sandheder' om normalitet og de bedømmes ud fra deres evne hertil. I kraft af koordinatorernes forventning om, at parterne skal leve op til en bestemt 'sandhed' om egnethed for at få adgang til konfliktrådet, udøver de dermed også en usynlig og 'blid' moralsk disciplinering af de parter, de er i kontakt med. Forventningen om at konfliktrådet skal føre til 'noget godt', enten i form af en reel, konstruktiv og ordentlig dialog eller en alvorlig ment undskyld-

ning til forurettede, indebærer således et moralsk udgangspunkt om at 'ville det gode'. I samme omgang risikerer parter, der ikke accepterer de sandheder, de stilles i udsigt, imidlertid at blive kategoriseret som personer, der ikke vil 'det gode' for sig selv eller andre.

De fleste koordinators vurderer hertil parternes egnethed ud fra telefonsamtaler med dem og ud fra sagens akter, det vil sige afhøringsrapporter eller andre dokumenter de kan finde på parterne i politiets system. Først og fremmest har analysen vist, at koordinatorene ikke umiddelbart betragter samtalen med parterne i sammenhæng med deres egen position — som politibetjent — eller konteksten for samtalen. De sagsakter der hertil anvendes som grundlag for vurderingen, udgør samtidig et særligt vidensgrundlag, eftersom de også implicerer bestemte 'sandheder' om parterne. Således er de produceret i den organisation, koordinator arbejder ud fra, og er kendetegnet ved en særlig kategorisering og rubricering af borgeren, der passer ind i dennes 'sandhedsregime' (Järvinen et al. 2002:13). Koordinators fordelagtige position i forhold til at gøre en bestemt sandhed gældende, sammenholdt med det vidensgrundlag, der anvendes til at forstå parternes motiver, behov og evner, forstærker dermed særlige 'sandheder' og bliver selvbekræftende, hvis koordinator ikke forholder sig kritisk overfor sin egen position, viden og sandhed om egnethed.

Pointen i dette er ikke at sætte spørgsmålstegn ved koordinators faglige ballast eller at konkludere, at der ikke bør forekomme en vurdering af parternes egnethed til konfliktrådet. Derimod er det pointen at påpege, at koordinators 'sandhed' om egnethed er et udtryk for konstruerede selvfølgeligheder om rigtigt og forkert, og at de kan være anderledes. Ingen 'sandhed' er naturgiven, men udtryk for en særlig gruppes opfattelser af normalitet. Den professionelle viden er dermed heller ikke neutral og naturlig, selv om den kan fremstå som sådan. Derfor er det væsentligt at rette opmærksomheden mod den magt, der udøves på baggrund af sådanne givne diskurser, eftersom den ikke eksplicit fremgår i det daglige arbejde, i dette tilfælde med konfliktrådet. Ved at fremdrage og afdække de forudsætninger magten udøves på baggrund af, kan vi således også rette opmærksomheden mod — og være kritisk overfor — de magtfulde processer, hvorigennem egnethedsvurderingens 'sandhed' konstrueres, opretholdes og forhandles i mødet mellem borger og professionelle.

Koordinatorernes visitation og egnethedsvurdering, skal til slut relateres til konfliktrådet som et særligt tilbud, der – som Asmussens analyser har vist – også er omgærdet af særlige 'sandhedslogikker'. Selvom koordinatorene anvender forskellige diskurser om egnethed, spiller deres egnethedsvurdering mere eller mindre sammen med de 'sandheder' Asmussen har identificeret. I en artikel argumenterer Gerkin (2009) for, at parterne

bør forberedes til at indgå i mæglingsrummet med en 'restorativ linse', fordi mæglingsprocessen afhænger af, at parterne forstår de genoprettende processer og principper. Skal den restorative proces således virke efter hensigten – hvor begge parter deltager aktivt og oplever empowerment i kraft af mæglingsmødet – må deres forventninger til mødet afstemmes efter, hvad den genoprettende proces kan tilbyde dem (ibid.:242). Asmusens analyser har i lighed med dette vist, at deltagere der ikke accepterer konfliktrådets mulighedsrum, kan opleve stigmatisering i konfliktrådet. Om end koordinatorernes egnethedsvurdering således kan ses som et udtryk for magtudøvelse, kan den i et større perspektiv også være udtryk for en positiv afgrænsning af parter, der ikke kan eller vil deltage i konfliktrådets mulighedsrum. Det vil sige, som en måde at sikre 'det gode konfliktråd' på.

7 Konklusion

Formålet med dette speciale var at belyse, hvilke diskurser koordinatorene anvendte i deres beskrivelse af egnethedsvurderingen til konfliktråd, og hvordan diskurserne gav mening til en særlig opfattelse af 'egnethed'. Med udgangspunkt i koordinatorenes beskrivelse, har specialet først og fremmest identificeret to overordnet diskurser som forudsætning for egnethedsvurderingen.

På den ene side anvendte koordinatorene en *konfliktrådsdiskurs*, der er en blanding af perspektiver fra genoprettende ret og fra en ny-liberal behandlingstilgang. Den grundlæggende præmis for diskursen er empowerment, hvor det antages at individet får mest ud af at handle på sig selv og sine problemer, frem for passivt at modtage hjælp. I den genoprettende ret betyder det, at parterne aktivt skal deltage i løsningen på deres egen konflikt, og at samfundet eller staten ikke bør tage monopol på håndteringen af den kriminelle gerning. I behandlingstanken betyder det, at individet får ansvaret for at 'arbejde med sig selv' gennem behandlingen, og dermed ansvaret for at tage vare på sig selv. Perspektiverne er imidlertid forskellige ved, at den genoprettende ret tildeler parterne ekspertrollen, mens det i den ny-liberale behandlingsorientering, er fagfolk eller eksperter, der gennem særlige 'teknikker' hjælper individet med at afdække sine problemer. Analysen har således belyst, hvordan koordinatorene, der anvendte konfliktrådsdiskursen, på den ene side søgte at afdække parternes behov, evner og motivation for at deltage i konfliktrådet gennem særlige spørgsmålsteknikker. Parterne skulle vise, at de evnede at indgå i en *konstruktiv dialog* om hændelsen, og være motiveret for at *flytte sit perspektiv, sluge en kamel* eller *samarbejde om en bedre fremtid* for at være egnet til konfliktrådet. Dermed forventede koordinatorene, at parterne kunne og ville skabe positiv forandring for sig selv og/eller for den anden part i forbindelse med konfliktrådet. Hvis ikke, var konfliktrådet ikke meningsfuldt at afholde. Specialet har ligeledes belyst, at andre koordinatorene i højere grad anvendte genoprettende perspektiver i egnethedsvurderingen. Koordinator vurderede således ikke parternes motivation *før* konfliktrådet, men undervejs i processen, ud fra forestillingen om, at koordinator ikke kunne *nå ind bagved* og afdække parternes motiver. Dermed indtog koordinator ikke en 'ekspertrolle', hvor de vurderede *om* der kunne komme noget godt ud af mæglingsprocessen, men gik ud fra *at* der i de fleste tilfælde kunne komme noget godt ud af processen.

Koordinatorer, der anvendte konfliktrådsdiskursen gik slutteligt ud fra individualpræventive hensyn i forhold til at lade konfliktrådet indgå som alternativ til straf, idet de betragtede konfliktrådet som et tilbud, der kunne håndtere de *menneskelige* forhold og deraf forebygge kriminalitet. Koordinatorerne fokuserede dermed i overvejende grad på at forebygge gerningspersonens recidiv, hvilket kan afspejle analysens øvrige resultat, at behandlingsorienteringen udgjorde en overvejende del af koordinatorernes betragtninger på egnethedsvurderingen. Hertil ansås straf som en nødvendighed i samfundet, hvormed koordinatorerne adskilte sig fra det restorative perspektiv, at forbrydelse er et anliggende mellem de personer og relationer, der har været involveret i hændelsen.

På den anden side anvendte koordinatorerne en *retsstatsdiskurs*, hvor kriminalitet anses som et anliggende mellem staten og lovbruderen, hvormed retfærdighed udøves 'fra oven'. Straf skal hertil være en retfærdig gengældelse af lovbruddet samt opdrage den almene befolkning til at efterleve samfundets love. Udgangspunktet for retsstatsdiskursen er derfor ny-klassiske, almenpræventive begrundelser for straf, der bygger på forestillingen om et rationelt og kalkulerende individ. Samtidig er diskursen kendetegnet ved en dikotomisk opdeling af parterne i kategorier såsom skyldig/ikke-skyldig. Koordinatorer der anvendte denne diskurs opdelte derfor parterne i samme dikotomiske kategorier som retsstaten. I første omgang vurderede de gerningspersonens forsætlighed med lovbruddet samt dennes kriminalitetshistorie, i forhold til at afgøre om han eller hun egnede sig til konfliktrådsdeltagelse. Gerningspersonens motivation for at påtage sig skyld og angre overfor forurettede var hertil en vigtig motivationsfaktor, der afgjorde dennes egnethed. Dernæst var konfliktrådet hovedsageligt forurettedes ret, hvorfor koordinatorerne var optaget af, at forurettede ikke oplevede re-viktimisering i konfliktrådet. Således indtog koordinatorerne den samme position som retsstaten har i den traditionelle straffeprocess, hvor staten udøver beskyttelse mod forurettede. Slutteligt anså koordinatorerne konfliktrådet som et let alternativ til almindelig strafforfølgning, hvorfor det ikke var relevant som alternativ i alle straffesager. Dette hovedsageligt ud fra argumentet om, at den risikokalkulerende gerningsperson kunne finde på at anvende konfliktrådet til at slippe for straf, og altså deltage 'på skrømt'. Samtidig burde forurettede ikke tildeles ansvar for at bestemme reaktionen på lovbruddet, idet retfærdighed udøves 'fra oven'.

Slutteligt har specialet belyst, at min position og 'sandhed' havde betydning for, hvordan koordinatorerne anvendte deres diskursive ressourcer, idet mine spørgsmål og reaktioner på koordinatorer beskrivelser af egnethed, rettede koordinatorerne mod at anvende en bestemt information. Under interview, hvor koordinator hovedsageligt anvendte konfliktrådsdiskursen viste der sig hertil at være konsensus mellem koordinatorer 'sandhed' og min. Omvendt udfordrede jeg i højere grad koordinatorer, der i overvejende grad an-

vendte retsstatslige 'sandheder' om egnethed. Dette belyser en diskursive kamp om at definere 'sandheden' og illustrerer, at der ikke findes én 'sandhed' om, hvad egnethed er. Samtidig illustrere det, at 'sandhed' er forudsat af et særligt normativt udgangspunkt for rigtig og forkert adfærd. Eftersom koordinatorene udøver magt ud fra disse konstruerede – normative – sandheder, er et vigtigt opmærksomhedspunkt, at den professionelle viden ikke 'neutral' og naturlig. Dette speciale har således fremdraget de forudsætninger magtens udøves på baggrund af, i et forsøg på at rette opmærksomheden mod de usynlige magtfulde processer, hvorigennem 'sandheder' skabes, forhandles og opretholdes i det sociale netværk af relationer.

Litteratur

Adrian, Lin (2007): *Konfliktløsning ved mediation*. København: Forlaget VIEMOSE.

Andersson, Robert (2004): "Behandlingstankens återkomst – från psykoanalys til kognitiv beteendeterapi". *Nordisk Tidskrift for Kriminalvidenskab*, 91:5, side 384-403.

Asmussen, Ida Helene (2014): *Fra Retsstat til Omsorgsstat – om syndsforladelse i konfliktråd*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Bonta, James, Rebecca Jesseman, Tanya Ruggie & Robert Cormier(2006): "Restorative justice and recidivism. Promises made, promises kept?" i Dennis Sullivan & Larry Tift(red.): *Handbook of Restorative Justice. A Global Perspective*. London: Routledge, side 108-120.

Berger, Peter & Thomas Luckmann (1966): *The Social Construction of Reality - A treatise in the sociology of knowledge*. New York: Anchor Books.

Blumer, Herbert (1969): *Symbolic Interactionism. Perspectives and Method*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Braithwaite, John (1994): "Conditions of Successful Reintegration Ceremonies". *The British Journal of Criminology*, 34:2, side 139-171.

Brinkman, Svend (2011): *Socialkonstruktionisme og diskurspsykologi*. i Benny Karpatschhof & Boje Katzenelson (red.): *Klassisk og Moderne Psykologisk Teori*. København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, side 412-431.

Brinkmann, Svend & Lene Tanggaard (2015): *Kvalitative Metoder – en grundbog*. 2. Udgave. København: Hans Reitzels Forlag.

Burchell, Graham, Colin Gordon & Peter Miller (1991): *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*. Chicago: University of Chicago Press.

Bush, Robert A. Baruch & Joseph P. Folger (1994): *The Promise of Mediation: Responding to Conflict Through Empowerment and Recognition*. San Francisco: Jossey-Bass.

Carstens, Anette (2002): "Motivation i visitationssamtaler på aktiveringsområdet" i Järvinen, Margaretha, Jørgen Elm Larsen & Nils Mortensen (red.): *Det Magtfulde Møde mellem System og Klient*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.

Christie, Nils (1977): "Conflict as Property". *The British Journal of Criminology*, 10:1, side 1-15.

Christie, Nils (1986): "The Ideal Victim" i Ezzat A. Fattah (red.): *From Crime Policy to Victim Policy – Reorienting the Justice System*. London: MacMillan Press, side 17-30.

Czarniawska, Barbara (2015): "Narratologi og Feltstudier" i Svend Brinkmann & Lene Tanggaard (red.): *Kvalitative Metoder – en grundbog*. 2. Udgave. København: Hans Reitzels Forlag.

Evald, Jens (2007): *At tænke juridisk. Juridisk metode for begyndere*. København: Nyt Juridisk Forlag, 3. udgave.

Gal, Tali & Shomron Moyal (2011): "Juvenile victims in Restorative Justice. Findings from the Reintegrative Shaming Experiments". *British Journal of Criminology*, 51, side 1014-1034.

Gerkin, Patrick M. (2009): "Participation in Victim-Offender Mediation: Lessons Learned From Observation". *Criminal Justice Review*, 34:2, side 226-247.

Goffman, Erwing (2005): "On Facework" i Erwing Goffman(red.): *Interaction Ritual: Essays in Face-to-Face Behavior*. New Jersey: Transaction Publishers.

Greve, Vagn & Lars Bo Langsted (2011): *Hovedliner i erhvervsstrafferetten*. København: DJØF Forlag.

Grothe Nielsen, Beth (2006): *STRAF – hvad ellers?* København: Tiderne Skifter Forlag.

Gubrium, Jaber F. & James A. Holstein (2001): *Institutional Selves – Troubled Identities in a Postmodern World*. New York: Oxford University Press.

Hastrup, Kirsten (2010): *Ind i verden – en grundbog i antropologisk metode*. 2. Udgave. København: Hans Reitzels Forlag.

Hauge, Ragnar (1996): "Allmenprevensjonen", "Indivudualprevensjonens første fase" & "Straff som behandling" i *Straffens begrundelser*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 221-255 & 293-313.

Holstein, James A. & Jaber Gubrium (1995): *The Active Interview*. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Holstein, James A. & Jaber Gubrium (2012): "Chapter 2: Narrative Practice and the Transformation of Interview Subjectivity" in Gubrium, et al. (red.): *The SAGE Handbook of Interview Research: The Complexity of the Craft*. 2. Udgave. Thousand Oaks: SAGE publications

Johansen, Nicolay B. (2015): *Det nyliberale Janusansigt: Straff i frihetens tid*. Novus Forlag.

Järvinen, Margaretha (2005): "Interview i en interaktionistisk begrebsramme" i Margaretha Järvinen, et al.(red.): *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*. København: Hans Reitzels Forlag, side 27-48.

Järvinen, Margaretha & Nanna Mik-Meyer (2003): *At skabe en klient. Institutionelle identiteter i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.

Järvinen, Margaretha & Nanna Mik-Meyer (2005): *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv – interview, observation og dokumenter*. København: Hans Reitzels Forlag.

Järvinen, Margaretha, Jørgen Elm Larsen & Nils Mortensen (2002): *Det Magtfulde Møde mellem System og Klient*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.

Jørgensen, Marianne Winther & Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde Universitetsforlag.

Krogsdal, Iben (2011): *De Nye Myter*. Gjern: Forlaget Hovedland.

Levin, Irene & Jan Trost (2005): "Symbolsk interaktionisme" i Michael Hviid Jacobsen & Søren Kristiansen (red.): *Hverdagslivet. Sociologier om det upåagtede*. København: Hans Reitzels Forlag.

Lilly, Robert J., Francis T. Cullen & Richard A. Ball (2007): *Criminological Theory: Context and Consequences*. Thousand Oaks: SAGE publications, 4. udgave.

Mik-Meyer, Nanna (2004): *Dømt til Personlig Udvikling – identitetsarbejde i revalidering*. København: Hans Reitzels Forlag.

Mik-Meyer, Nanna & Kaspar Villadsen (2012): *Power and Welfare: Understanding Citizens' Encounters With State Welfare*. København: Routledge.

Nilsson, Roddy (2008): *Michel Foucault – en introduktion*. København: Hans Reitzels Forlag.

KAPITEL 7. KONKLUSION

Phillips, Louise (2015): "Diskursanalyse" i Brinkmann, Svend & Lene Tanggaard (red.): *Kvalitative Metoder – en grundbog*. 2. Udgave. København: Hans Reitzels Forlag, s. 297-320.

Rose, Nikolas (1999): *Governing the Soul: The Shaping of the Private Self*. London: Free Association Books, 2. udgave.

Sandberg, Sveinung (2010): "What can "lies" tell us about life? Notes towards a Framework of Narrative Criminology". *Journal of Criminal Justice Education*, 21:4, side 447-465.

Schultz, Ida (2005): "Kampen om at definere virkeligheden: Journalisten, forskeren og interviewet som et møde mellem to felter" i Margaretha Järvinen & Nanna Mik-Meyer (red.): *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv – interview, observation og dokumenter*. København: Hans Reitzels Forlag.

Shapland, Joanna, Anne Atkinson, Helen Atkinson, Emily Colledge, et al. (2006): "Situation restorative justice within criminal justice". *Theoretical Criminology*, 10:4, side 505-532.

Sullivan, Dennis & Larry Tifft (2006): *Introduction: The healing dimension of restorative justice: a one-world body*. i Dennis Sullivan & Larry Tifft (red.): *Handbook of Restorative Justice: A Global Perspective*. New York: Routledge, side 1-16.

Umbreit, Mark, Robert Coates & Betty Vos (2004): "Victim-Offender Mediation: Three Decades of Practice and Research". *Conflict Resolution Quarterly*, 22:1-2, side 279-303.

Vindeløv, Vibeke (2013): *Konfliktmægling – en reflektiv model*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 3. udgave.

von Hirsh, Andrew (2007): "The "Desert" Model for Sentencing: Its Influence, Prospects, and Alternatives. *Social Research*, 74:2, side 413-434.

Zehr, Howard (2005): *Changing Lenses: A New Focus for Crime and Justice*. Scottdale: Herald Press, 3. udgave.

Zernova, Margarita (2007a): "Aspirations of Restorative Justice Proponents and Experiences of Participants in Family Group Conferences". *British Journal of Criminology*. 47, side 491-509.

Zernova, Margarita (2007b): *Restorative justice – ideals and realities*. Ashgate Publishing Group.

Evalueringer og rapporter:

Hansen, Finn Kenneth (2012): *Evaluering af konfliktråd – en landsdækkende ordning*. København: Center for Alternativ Analyse(CASA).

Jørgensen, Tanja, Britta Kyvsgaard, Anne-Julie Boesen Pedersen, Maria Libak Pedersen(2012): *Risikofaktorer, effektevalueringer og behandlingsprincipper. En forskningsoversigt*. Justitsministeriets Forskningskontor. København.

Berger, Nichlas P., Ulf Hjelmar, Kåre Jansbøl & Patricia T. Larsen (2015): *Genoprettende retfærdighed over for kriminalitetstruede unge. En kortlægning af viden*. Det Nationale Institut for Kommunernes og Regionernes Analyse og Forskning(KORA). København.

Sherman, Lawrence & Heather Strang (2007): *Restorative Justice: The Evidence*. London: The Smith Institute.

Shapland, Joanna, Anne Atkinson, Helen Atkinson, Becca Chapman, et al. (2007): *Restorative Justice: the views of victims and offenders*. Centre for Criminological Research, University of Sheffield, Ministry of Justice Research Series 3/07.

Syberg Henriksen, Claus (2003): *Evaluering af konfliktråd*. København: Center for Alternativ Analyse(CASA).

Folketinget: Justitsministeriet (2008): Betænkning om Konfliktråd nr. 1501

Justitsministeriet (2009): Lov nr. 467 med lovforslag L158 og dertilhørende bemærkninger samt høringer: <http://jm.schultzboghandel.dk/upload/microsites/jm/ebooks/hvidbog/1467.pdf>

CD-ROM: Transskriberinger

Rigspolitiets opgørelse over gennemførte konfliktråd (tom. 2015)

Bilag: Interviewguide

Hvem er jeg?

Studie

Projektets formål

Formalia vedr. interview

Organisering

Kan du beskrive den typiske proces for, hvordan en sag kommer til konfliktrådet?

- Hvem gør hvad?
- Hvad er din opgave i processen?
- (hvad er den største udfordring i visitationsprocessen?)
- (hvad går godt?)

Egnethedsvurdering

Hvis vi skal se på nogle af de sager, du har taget med, hvorfor er gerningsperson/forurettet vurderet egnet/ikke-egnet?

- Hvorfor er disse elementer vigtige?

Ville det kunne lade sig gøre at visitere alle sager, der opfylder tilståelseskriteriet og har parternes accept? Hvorfor?

- (Hvorfor er vurderingen af parternes egnethed vigtig?)

Er der sager, der ikke egner sig til konfliktråd? Hvorfor?

Er der sager der egner sig særlig godt til konfliktråd? Hvorfor?

Generelle betragtninger

Hvor mange sager kommer ca. gennem dine hænder om året?

Hvor mange af dem ender ca. i gennemførte mæglinger?

Hvad er godt ved Konfliktråd og hvorfor?

(Hvad kan konfliktrådet som andre tilbud ikke kan?)

Hvad er mindre godt og hvorfor?

(Hvad kan konfliktrådet ikke?)

Lov om konfliktråd i anledning af en strafbar handling

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. I hver politikreds etablerer politidirektøren konfliktråd, hvor forurettede og gerningsmand sammen med en neutral mægler kan mødes i anledning af en strafbar handling. Mægleren kan tillade, at andre personer end den forurettede og gerningsmanden deltager i et konfliktråd.

§ 2. Mægling i konfliktråd kan alene finde sted, hvis parterne samtykker i at deltage i konfliktråd.

Stk. 2. Børn og unge under 18 år kan endvidere kun deltage i konfliktråd med forældremyndighedsindehaverens samtykke.

Stk. 3. Mægling i konfliktråd kan alene finde sted, hvis gerningsmanden i det væsentlige har tilstået den strafbare handling.

§ 3. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, udpeger et antal mæglere i hver politikreds.

Stk. 2. Mægleren fastlægger gennemførelsen af et konfliktråd efter drøftelse med parterne. Under konfliktrådet bistår mægleren parterne med at tale sammen om den strafbare handling, og mægleren kan bistå parterne med at udforme eventuelle aftaler, som de måtte ønske at indgå.

Stk. 3. Mæglingen afsluttes, når mægleren beslutter det, eller hvis en af parterne tilbagekalder sit samtykke til at deltage.

§ 4. Mægling i konfliktråd træder ikke i stedet for straf eller andre retsfølger af den strafbare handling.

§ 5. Straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f og retsplejelovens § 170, stk. 1, 2 og 4, finder tilsvarende anvendelse på mæglere i konfliktråd.

§ 6. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om konfliktråd, herunder om udpegning af mæglere, henvisning af sager til konfliktråd, mægleres virksomhed og deltagelse af bisiddere i konfliktråd. Justitsministeren kan bestemme, at ordningen også kan omfatte andre sager end straffesager.

§ 7. Loven træder i kraft den 1. januar 2010.

§ 8. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft helt eller delvis for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot, den 12. juni 2009

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Brian Mikkelsen